

मूल्य ₹ १५/-

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ०२ • वर्ष १९ वे • पृष्ठे ५२ • फेब्रुवारी - २०२२

हसती दुनिया

(मराठी)

अंक ०२ • वर्ष १९ वे • पृष्ठे ५२ • फेब्रुवारी - २०२२

बालकांच्या बौद्धिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगळी वेगळी भेट

(पंजाबी, इंग्रजी व हिंदी भाषेतसुध्दा प्रकाशित)

संपादक
राजेंद्र थोरात
(अवैतनिक)

सजावट व चित्रे
स्वप्निल वि. ऱ्हाटवळ

राजनंदन कृ. पिंपळकर • श्रीकांत द. पाटील

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हसती दुनिया पत्रिका संतोष प्रिंटर्स, जय शिवाजी नगर, कात्रक रोड, बेस्ट डेपो, वडाळा, मुंबई- ४०००३९, येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड, दादर (पूर्व), मुंबई-४०००९४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पत्ता

५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०० ०९४

ई-मेल : marathihastiduniya@gmail.com

Website : www.nirankari.org

लेखकांच्या मताशी सहमत असणे अनिवार्य नाही

देश	1 वर्ष	3 वर्ष	5 वर्ष	11 वर्ष
भारत/नेपाळ	₹ 150	₹ 400	₹ 700	₹ 1500
यू.के.	£ 15	£ 40	£ 70	£ 150
यूरोप	€ 20	€ 55	€ 95	€ 200
अमेरिका	\$ 25	\$ 70	\$ 120	\$ 250
कॅनडा/ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 85	\$ 140	\$ 300

मासिक पत्रिकेविषयी चौकशीसाठी हेल्प लाईन : ०२२-२४९० ५७४९

स्तंभ

- दोन शब्द ०४
- विचारपुष्प १०
- दादाला विचारु या १३
- वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे १४
- शब्दकोडे १५
- दिव्यवाणी २५
- वाढदिवसाच्या शुभेच्छा २६
- आरोग्याचा मंत्र २९
- हसा मुलांनो हसा ३०
- सामान्य ज्ञान ४७
- चित्र काढा आणि रंग भरा ५०

चित्रकथा

- आजोबा १६
- किट्टी ३८

२०

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- व्यक्तिविशेष ०६
- दिनविशेष १२
- तेजस्विनी २२
- प्रेरणादायी व्यक्तिमत्त्व २८
- भ्रमंती ३२
- समर्थ दर्शन - भाग ८२ ३४
- स्वामी विवेकानंद : प्रेरक प्रसंग ३६
- संतकथा ४२
- मत्स्यजगत ४८
- विश्वजगत ४९

२३

कथा

- गुरु केवल मार्ग दाखवतो ०५
- निष्काम भक्ती व भोळा भाव ०८
- खरी ईश्वरभक्ती २०
- पेरावे ते उगवते २३
- परतफेड कधीच चुकत नाही ४४
- दोन अनमोल हिरे ४५

४८

४९

कविता

- माणसातला माणूस ११
- भक्तिदान ३७

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

गुरुची आवश्यकता

आई आपला पहिला गुरु असं म्हटलं जातं. कारण बोलणं-चालणं, खाणं-पिणं या गोष्टी आपण आईकडूनच शिकतो. पुढे एखादं कौशल्य किंवा कला-गुण शिकण्यासाठीही गुरुची आवश्यकता असते. एवढंच नाही तर जीवन आनंदाने, प्रेमाने आणि शांततेने कसं जगावं यासाठी देखील गुरुची आवश्यकता असते.

एका गावामध्ये काही गांधारीभक्त राहत होते. गांधारीप्रमाणे तेही डोळ्यावर पट्टी बांधून राहत. एके दिवशी त्या गावामध्ये हत्ती आला. हत्तीला पाहण्याची उत्सुकता सर्वांनाच होती; पण डोळ्यावर पट्टी असल्याने ते हत्तीला पाहू शकत नव्हते. म्हणून हत्तीला स्पर्श करूनच त्याचा आकार कसा आहे याविषयी अंदाज बांधू लागले. ज्याच्या हाती हत्तीची सोंड लागली त्याला हत्ती मुसळासारखा आहे असं वाटलं. ज्याने हत्तीच्या पायाला स्पर्श केला त्याला हत्ती खांबासारखा वाटला. ज्याच्या हाताला हत्तीची शेंपूट लागली, तो म्हणाला, हत्ती झाडूसारखा आहे. प्रत्येक जण आपापल्या मतावर ठाम होते आणि त्यावरून एकमेकांशी वादही घालू लागले.

त्याचवेळी हत्तीवर बसलेला माहूत म्हणाला, की तुम्ही म्हणता तसा हत्ती नाही. ते तर हत्तीचे अवयव आहेत; परंतु त्याचं म्हणणं कोणी मान्य करायला तयार नव्हतं. जेव्हा माहूताने त्यांच्या डोळ्यावरच्या पट्ट्या सोडल्या तेव्हा त्यांना खरा हत्ती कसा आहे हे समजलं.

या गोष्टीचं तात्पर्य हेच आहे, की ज्या

गोष्टी आपण आपल्या मतानुसार ठरवतो त्या तशा नसतात. जेव्हा अशा भ्रमाची, अज्ञानाची पट्टी दूर करणारी डोळस व्यक्ती भेटते तेव्हा सत्य काय आहे हे समजतं.

आपणही ईश्वराविषयी नाना प्रकारचे अंदाज बांधतो आणि एकमेकांशी भांडतो. काही स्वार्थी व लोभी लोक देवाच्या आणि धर्माच्या नावाखाली एकमेकांमध्ये भांडणं लावतात. तरुणांची माथी भडकवतात. समाजात दंगली घडवून आणतात. त्यामुळे सगळीकडे अशांती पसरते. म्हणूनच खऱ्या ईश्वराचा बोध करणारा, मानवता धर्माची शिकवण देऊन जीवनात प्रेम, शांती, आनंद निर्माण करणारा मार्गदर्शक असावा लागतो. असे मार्गदर्शन करणाऱ्या आध्यात्मिक गुरुला 'सद्गुरु' म्हटले आहे.

पाण्याला कोणी जल म्हणतं, कोणी वॉटर म्हणतं, तर कोणी नीर म्हणतं. पाण्याला विविध नावाने संबोधलं तरी पाणी एकच आहे. तसं ईश्वराला विविध नावाने जरी संबोधलं गेलं तरी ईश्वर एकच आहे. तोच सर्वांचा पिता असल्याने आपण सारी भावंडं आहोत, ही समज सद्गुरुमुळे येते. त्यामुळे सामाजात शांतता नांदते. बंधुभाव निर्माण होतो. वाद-विवाद आणि भेदभाव मिटून जातात. खरा धर्म कळतो. भक्ती कशी करावी हे समजतं.

म्हणूनच सद्गुरुला म्हटलेलं आहे -

गुरु साक्षात परब्रह्म

- राजेंद्र थोरात ...

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

परीसाच्या स्पर्शाने लोखंडाचंही सोनं होतं.

वैराणिक कथासार

गुरु केवल मार्ग दाखवतो

भगवान श्रीकृष्ण महाभारताचे महाविनाशक युद्ध थांबवू शकले नाहीत. शेवटी जो महाभयानक विनाश होणार होता तो झाला. या गोष्टीने महामुनी उत्तंक खूप क्रोधीत झाले होते.

महायुद्ध संपल्यानंतर भगवान श्रीकृष्ण द्वारकानगरीला परत जात असताना ते महामुनी उत्तंक यांच्या आश्रमात त्यांच्या दर्शनासाठी गेले. त्यांना पाहताच मुनी क्रोधीत होऊन म्हणाले, “हे कृष्ण, तुम्ही स्वतः इतके महाज्ञानी आणि

सामर्थ्यवान असूनही हे युद्ध थांबवू शकले नाहीत, यामुळे तुम्हाला शाप का देऊ नये?” भगवान श्रीकृष्ण हसून म्हणाले, “हे महामुनी, अहो एखाद्याला ज्ञान दिलं, समजावलं, योग्य मार्ग दाखवला तरीही ती व्यक्ती जर त्याउलट आचरण करत असेल, त्या मार्गाने जात नसेल तर त्यामध्ये ज्ञान देणाऱ्याचा काय दोष आहे बरं? जर सारं काही मीच करू लागलो तर मग या साऱ्या जगाची, एवढ्या लोकांची आवश्यकताच भासली नसती.”

हिंसा हे दुर्बलांचे शस्त्र आहे, अहिंसा हे सबलांचे.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

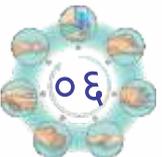
परंतु मुनींचा राग मात्र शांत झाला नाही. ते या गोष्टीला बिलकुल मान्यता देत नव्हते. ते आता शाप देणार हे दिसत असताना भगवान कृष्णांनी त्यांना आपले विराट स्वरूप दाखवत शांत केले आणि सांगितले, “हे मुनी! मी आजपर्यंत कोणाचं काहीच अहित केलं नाही. आपण भलेही मला शाप दिला, तरी मला काही फरक पडणार नाही; परंतु जर तुम्हाला एखादं वरदान पाहिजे असेल तर अवश्य मागा.”

उत्तंक मुनी म्हणाले, “हे कृष्ण! ही जी मरुभूमी ओसाड झालेली आहे, इथं जलवृष्टी होऊ दे. सर्वत्र हिरवळ पसरु दे. भगवान श्रीकृष्णांनी ‘तथास्तु’ म्हटले आणि ते पुढे निघाले. एके दिवशी पहाटे महामुनी उत्तंक भ्रमण करण्यासाठी निघाले. हळूहळू सूर्य वर येऊ लागला होता आणि अचानक तुफान आले. धूळ—माती उडू लागली. तुफान शांत झाल्यानंतर मुनींनी पाहिले, की निर्जन ओसाड अशा जागेत आपण अडकून पडलो आहोत. ते तहानेनेही व्याकूळ झाले होते. तेवढ्यात एक चांडाळ चामड्याच्या भांड्यात पाणी घेऊन त्यांच्या दिशेनेच येत होता. त्याने मुनींना पाणी पिण्याची विनंती केली. त्यावर उत्तंक मुनी क्रोधीत होत म्हणाले, “हे शूद्र, माझ्यासमोर येण्याची तुझी हिम्मत कशी झाली? माझ्या नजरेतून दूर हो. तू शूद्र असूनही मला पाणी द्यायला आलास ? इथून दूर झाला नाहीस तर शाप देऊन तुला मी भस्म करीन.” उत्तंक मुनींना भगवान कृष्णांचाही खूप राग येत होता. कारण त्यांनी वरदान देऊनही पाऊस पडला नव्हता. त्यामुळे ते अजून क्रोधीत

झाले होते. ते शापवाणी उच्चारणार तेवढ्यात त्यांच्यासमोर भगवान श्रीकृष्ण प्रकट झाले. त्यांनी मुनींना विचारले, “हे महामुनी! नाराज होऊ नका. आपण परमज्ञानी आहात. सर्वाभूती आत्मा पाहणारे आहात आणि आत्मा साक्षात परमात्मा आहे ही शिकवणही आपण देता, मग मला सांगा या चांडाळामध्ये आत्मा नाहीये का? खरं म्हणजे हे चांडाळ नसून प्रत्यक्ष इंद्रदेव आहेत. ते तुम्हाला अमृत पाजायला आले; परंतु तुम्ही अजूनही उच्चनीचतेच्या, योग्य—अयोग्यतेच्या अभिमानामध्ये बुडालेले आहात. शास्त्रांचे ज्ञान अजून तुम्ही व्यवहारात आणलेले नाही. तुमच्यासारखा महाज्ञानी जर या गोष्टी जीवनात धारण करत नसेल तर शास्त्रकारांचा त्यात काय दोष? त्यांनी दिलेली शिकवण जर कोणी धारण केली नाही तर ती शिकवण देणाऱ्याचा त्यात काय दोष? तसं, मी कौरव—पांडवांना खूप समजावण्याचा प्रयत्न केला, हे युद्ध थांबवण्याचा कसोशीने प्रयत्न केला; पण त्यांनी माझे म्हणणे ऐकले नाही, तर त्यात माझा काय दोष?”

उत्तंक मुनींना आपल्या कर्माचा पश्चाताप झाला. त्यांनी भगवान श्रीकृष्णाची क्षमा मागितली.

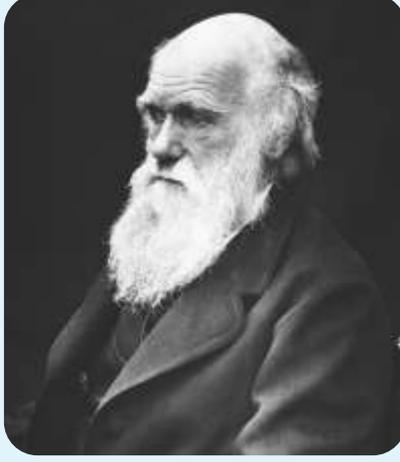
तात्पर्य, महापुरुष केवळ मार्गदर्शन करू शकतात. त्याचा लाभ घेणे न घेणे हे केवळ आपल्यावर अवलंबून असतं. गुरु केवळ मार्ग दाखवतो आणि त्या मार्गावर चालून स्वतःचं कल्याण करणं हे आपलं कर्तव्य असतं..

उत्क्रांतिवादाचा संशोधक

चार्ल्स डार्विन

चार्ल्स लहानपणापासून हुशार होते. श्रुसबरीच्या शाळेत असताना निसर्गातल्या चमत्कारांकडे तासन-तास बघत राहणे, छानछान फुलपाखरं जमवणे हे त्यांचे छंद होते. त्यांचे वडील डॉक्टर राबर्ट यांनी ते सोळा वर्षांचे झाल्यानंतर त्यांना वैद्यकीय शिक्षणासाठी एडीबरोच्या कॉलेजात पाठवले.

तेथेही त्यांनी निरनिराळे कीटक, वनस्पती, दगड असल्या गोष्टी जमवण्याची आपली आवड त्यांनी कायम ठेवली. वैद्यकीय शिक्षणात देखील त्यांचा उत्साह दांडगा होता. यानंतर मात्र त्यांच्या वडिलांनी चर्चमधील धर्मगुरूंच्या सल्ल्याने चार्ल्सला धर्मशास्त्राचा अभ्यास करण्यासाठी केंब्रिजला पाठवलं. ही चराचर सृष्टी कशी निर्माण झाली याबद्दलचा धर्मगुरूंनी मान्य केलेला सिद्धांत हा काही वेगळाच होता. त्या काळात असं मानलं जाई, की ही सर्व सृष्टी परमेश्वराने फक्त सहा दिवसात निर्माण केली. मानवाची निर्मिती जमिनीवरच्या धुळीच्या कणांपासून झाली असाही समज होता. पुढे असं लिहिलं होतं, की ख्रिस्तपूर्व ४००४ साली सृष्टीची निर्मिती होऊ लागली.

बायबलमधल्या प्रत्येक वचनावर

चार्ल्स जसजसा विचार करू लागले तसतसा त्यांचा बायबलच्या शिकवणीवरचा विश्वास डळमळीत होऊ लागला. सृष्टीच्या गाभ्यात सतत बदल होत असतो हा त्या काळातील काही शास्त्रज्ञांचा प्रमुख सिद्धांत होता. या सिद्धांतामुळे सृष्टीकडे बघण्याची त्यांची दृष्टीच बदलली.

१८३१ मध्ये चार्ल्स डार्विन पदवीधर झाले. निसर्गप्रेमी म्हणून मिळवलेल्या प्रसिद्धीचा त्यांना नंतर फार उपयोग झाला. आरमार खात्यातल्या 'विगल' सर्वेक्षणासाठी जलसफारीला निघालेल्या जहाजावर निसर्गशास्त्रज्ञ म्हणून त्यांची नेमणूक झाली. निसर्गातल्या विविध व्यवहारांचं सूक्ष्म निरीक्षण करण्याची त्यांची आवड जलसफारीवर असताना पुन्हा वर आली आणि यातूनच एकोणिसाव्या शतकातल्या एका क्रांतिकारक सिद्धांताचा, उत्क्रांतिवादाचा जन्म झाला.

प्राणी आणि वनस्पती यांच्या विविध जातीतला फरक वेगवेगळ्या नैसर्गिक स्थितीत सामावून जाण्यासाठी त्यांच्यात झालेले बदल यांच्या निरीक्षणावरून डार्विनच्या मनात काही निश्चित कल्पना

(पान ०९ वर)

प्रसिद्धी ही कितीही मिळाली तरी माणसाची तहान भागत नाही.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

कथा

निष्काम भक्ती व भोळा भाव

एका गावात एक साधू राहात होता. त्याला तपश्चर्या करून खूप मोठी सिद्धी प्राप्त करून घ्यायची होती. म्हणून तो गावाबाहेर असलेल्या एका जीर्ण मंदिरात तपश्चर्या करत बसे. तसेच मंत्रजाप करत असे.

त्याचा मंत्रजाप चालू असतानाच एक शेतकरी त्या देवळात येई आणि तो देखील काहीतरी पुटपुटत राहायचा. आपलं पुटपुटणं झालं, की तो शेतात कामाला निघून जाई. पुन्हा संध्याकाळी येताना पुन्हा देवासमोर हात

जोडून उभा राही आणि काहीतरी पुटपुटत राही. साधूला त्या शेतकऱ्याचा खूप राग येत असे. तो मनातल्या मनात म्हणत असे, की मला जर सिद्धी प्राप्त झाली तर मी प्रथम या शेतकऱ्यालाच भस्म करून टाकीन.

असे बरेच महिने निघून गेले. अधूनमधून शेतकरी देवाच्या मूर्तीजवळ येई आणि देवाचे आभार मानत आपल्या मनातील भाव व्यक्त करताना सांगत असे, की देवा तुझी कृपा झाली, माझ्या शेतात भरघोस

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

मी माझ्यासाठी आहे त्यापेक्षा मी कुणासाठीतरी आहे ही भावनाच श्रेष्ठ.

पीक आलं, तर कधी गाईगुरांनी गोठा भरला म्हणून सांगे. हळूहळू शेतकऱ्यामध्ये एवढी सुधारणा झाली की त्याच्या चेहऱ्यावरही दैवी तेज दिसू लागलं. तो जी जी इच्छा करी ती पूर्ण होई. साधूचा खूप जळफळाट होऊ लागला. मी एवढे वेदांचे मंत्र म्हणतो, एवढी तपश्चर्या करतो; पण मला मात्र फळ न मिळता या शेतकऱ्यालाच फळ मिळते, याची भरभराट होतेय.

एके दिवशी त्याने शेतकऱ्याला विचारले, “तू कोणता मंत्र म्हणतोस, ज्यामुळे तुझी एवढी प्रगती झाली?”

त्यावर शेतकरी म्हणाला, “महाराज, मी तुमच्यासारखा महाज्ञानी आणि तपस्वी नाही. मला ग्रंथ शास्त्रांचंही ज्ञान नाही. देवासाठी कोणता मंत्र म्हणावा, कोणता जप करावा, कोणती प्रार्थना करावी हे मला काही कळत नाही; परंतु सर्वजण मात्र काहीतरी बोलत असतात म्हणून मग मी देखील अ पासून ज्ञ पर्यंत सर्व बाराखडी देवापुढे म्हणतो आणि देवाला सांगतो, यातली जी अक्षरं तुला आवडतील, त्यांचा स्वीकार कर. बस येवढंच मागणं मागतो आणि माझं शेतीवाडीचं काम प्रामाणिकपणे करतो.”

साधूला आता मात्र खूप पश्चाताप झाला. एक अडाणी शेतकरी आपल्या निष्काम भक्तीने आणि भोळ्याभावाने ईश्वराला प्रसन्न करून घेऊ शकतो; परंतु आपण मात्र सिद्धी प्राप्त करण्याच्या लालसेपोटी ईश्वराची कृपा प्राप्त करू शकलो नाही.

तात्पर्य, ईश्वराला प्रसन्न करण्यासाठी जप, तप, विद्वत्ता याची गरज नाही, तर निष्काम व भोळ्या भावनेने केलेली भक्तीच ईश्वराला आवडते.

चार्ल्स डार्विन

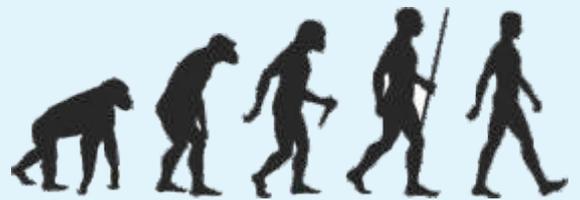
(पान ७ वरून)

साकार होऊ लागल्या. जवळजवळ पंचवीस वर्षे चार्ल्स डार्विन यांनी सृष्टी निरीक्षण आणि संशोधन करून सजीव जातींच्या उत्पत्तीसंबंधी आपला सिद्धांत तयार केला.

सर्व जीव हे स्वयम जन्मापासून उत्पन्न झालेले असून त्यांचा आकार कायम राहतो, ही जुनी कल्पना निराधार असून सर्व जीवसृष्टी प्राचीन व साध्या जीवापासून क्रमाक्रमाने विकसित होत आली आहे. त्यांच्या आकारात व गुणवैशिष्ट्यात बदल होतो ही डार्विन यांच्या उत्क्रांतीवाद या सिद्धांताची मूळ कल्पना आहे. यासाठी त्यांनी सबळ पुरावेही सादर केलेले आहेत. जगात असणारी मर्यादित जीवन साधनं आणि अमर्याद वाढणारी जीवसंख्या यांचा जर विचार केला तर या स्पर्धेत फक्त योग्य त्या जातींचाच टिकाव लागतो आणि इतर जाती नाश पावतात. तसेच नवनवीन जातींची निर्मिती होत राहते. त्यांच्या या संशोधनाला धर्मोपदेशकांनी विरोध केला; परंतु इंग्लंड, अमेरिका, जर्मनीतील विविध शास्त्रज्ञांनी डार्विनचा यांचा सिद्धांत शिरोधार्य मानला.

१२ फेब्रुवारी १८०९ रोजी जन्मलेल्या चार्ल्स यांनी वयाच्या ७३ व्या वर्षी देह ठेवला. त्यांच्या जन्मदिवसाच्या निमित्ताने त्यांना शतकोटी प्रणाम!

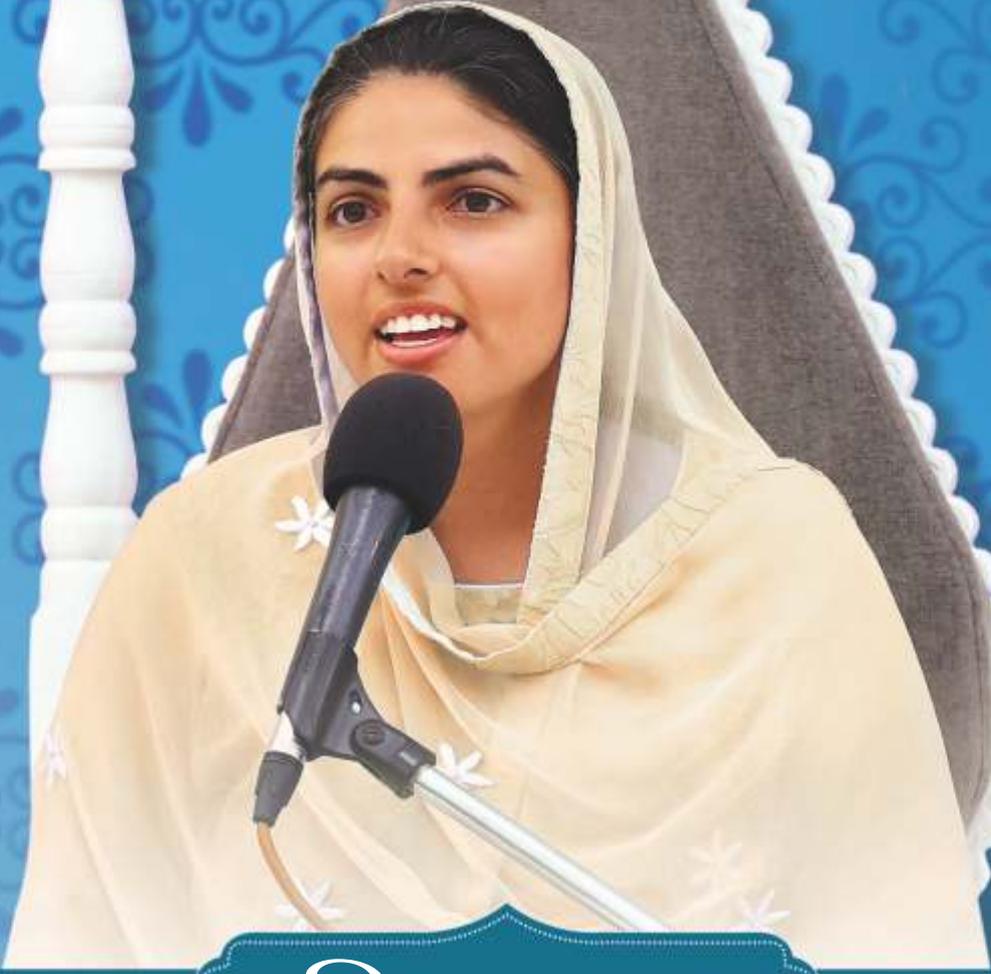
संग्राहक: कांचन कुटे, बदलापूर

ज्याच्याजवळ उमेद आहे तो कधीही हरू शकत नाही.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

विचारपुष्प

आनंदमय अवस्थेसाठी

प्रत्येकाला सुखी व्हावं असं वाटतं; परंतु खरं सुख काय आहे? वास्तविक सुख दुःख ही मनाची अवस्था आहे. मनाची आनंदमय अवस्था कशी येणार? ही अवस्था स्थिरता आणि सहजता यांनी येत असते. तिथं शत्रुत्व नाही तर मित्रत्व असतं. भीती नाही तर कृतज्ञता असते. तिथं केवळ प्रेमच प्रेम असतं. आध्यात्मिक जागृती असते. अशा मनामध्येच आनंद आणि सुख असते. या परिवर्तनशील

जगामध्ये केवळ एक निराकार परमात्माच शाश्वत म्हणजे सत्य आहे. आनंदस्वरूप आहे. जोपर्यंत आपण स्वतःला शरीर, धन-संपत्ती यापासून वेगळं ठेवत नाही, तोपर्यंत आपल्याला सत्य स्वरूपाची अनुभूती किंवा जाणीव होणार नाही. ईश्वराने आपल्याला खूप काही दिलेलं आहे; परंतु जे सहजरीत्या प्राप्त झालेलं असल्याने आपल्याला त्याची किंमत कळत नाही. हेच आपल्या दुःखाचं मूळ आहे.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

स्वभावातील गोडीने आणि जिमेवरील माधुर्याने माणसे जोडली जातात.

उदाहरण द्यायचं झालं तर, परमात्म्याने ऑक्सिजन वायूची निर्मिती केलेली आहे; परंतु आपण त्याविषयी कधीच गंभीरतेने विचार केला नव्हता; पण जेव्हा कोविड महामारीमध्ये ऑक्सिजनची टंचाई निर्माण होऊ लागली तेव्हा मात्र आपल्याला ऑक्सिजनचं महत्त्व समजलं.

परमात्म्याने जेवढं काही दिलेलं आहे त्याविषयी समाधान बाळगून परमात्म्याला धन्यवाद न देता आपण अधिक काही मिळवण्याचा हव्यास धरतो आणि दुःखी होत राहतो. आपल्यामध्ये देण्याचा भाव असावा. आपण कोणाला काही देतो तेव्हा मनामध्ये आनंदाचा भाव उमटत असतो. सृष्टीमध्ये आपण नजर टाकली तर नद्या, वृक्ष, वायू, सूर्य हे कुठलीही अपेक्षा न बाळगता सर्वांना नेहमी देतच असतात; परंतु आपण मात्र कोणाला काही द्यायचं असेल तर कितीतरी अटी घालत असतो. काही फायदा होणार असेल किंवा मोबदला मिळणार असेल तरच आपण कुणाला काही देतो.

जीवन आनंदी होण्यासाठी परमात्म्याच्या जाणिवेत नेहमी राहायला हवं. परमात्म्याचं ध्यान-स्मरण नित्य असायला हवं. जेव्हा ध्यानाचा किंवा स्मरणाचा विषय येतो तेव्हा एक असाही समज निर्माण होतो, की ध्यान विशिष्ट मुद्रेमध्ये बसून करावे किंवा त्यासाठी विशिष्ट दिशा असावी. खरंतर ध्यानासाठी कुठल्याच गोष्टीची आवश्यकता नसते. जसं, आपल्या प्रिय व्यक्तीची ओळख आपल्याला झाली, की त्याचा कधीही विसर पडत नाही. कुठल्याही अवस्थेमध्ये असलो तरी त्या व्यक्तीचं स्मरण आपल्याला क्षणोक्षणी होतच असतं. त्यासाठी वेगळा वेळ काढावा लागत नाही. जागा, दिशा वेशभूषा याची गरज नसते. निराकार-परमात्म्याला जेव्हा आपण अनुभवतो तेव्हा आपलं चालणं-बोलणं, खाणं-पिणं सारं काही ध्यानमय होऊन जातं.

कविता

माणसातला माणूस

घेतली गगन भरारी,
टाकले चंद्रावर पाऊल ।
कशी नाही लागली,
परी माणुसकीची चाहूल ॥

यशाची सीमा अटकेपार,
समुद्राचाही तळ गाठला ।
परी मानव मानवासारखा,
वागायला नाही शिकला ॥

गगनचुंबी उभ्या इमारती,
बंगल्यांनी जग सजले ।
माणूस रुपाला साजेसे,
जिव्हाळ्याचे नाते आटले ॥

यश ते काय कामाचे,
नसतील मानवी विचार ।
माणूस जागा व्हावा,
माणसा जैसा आचार ॥

सद्गुरुशी जाता शरण,
मानवा लाभे माणूसपण ।
सद्गुण सदा आचरिता,
मिटतील सारे अवगुण ॥

केलीस जरी प्रगती,
मनास नाही विश्रांती ।
समर्पित होता भक्ती,
लाभेल तयास शांती ॥

-रघुनाथ मुरलीधर भागवत (महाड)

शब्दांपेक्षा शांत राहूनच जास्त आक्रमक होता येत.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

माय मराठीचा इतिहास

मराठी भाषेचा उदय :

पैठण (प्रतिष्ठान)येथील सातवाहन साम्राज्याने महाराष्ट्री भाषेचा प्रशासनात वापर सर्वप्रथम केला. देवगिरीच्या यादवांच्या काळात मराठी भाषा व संस्कृतीची भरभराट झाली. मराठी ही भाषा देवनागरी लिपीमधून लिहिली जाते.

इ.स.११८८ मध्ये आद्य कवी मुकुंदराज यांनी विवेकसिंधू या काव्यग्रंथाची निर्मिती मराठीत केली. नंतर इ. स. १२७८ मध्ये म्हांडभट यांनी लीळाचरित्र लिहिले. या काळात सर्व बहुजनवर्ग मराठी भाषेचा वापर करू लागला होता. महानुभव संप्रदायाने मराठी साहित्यात मौलिक भर घातली. त्यानंतर इ.स.१२९० मध्ये 'ज्ञानेश्वरी' या ग्रंथाची रचना संत ज्ञानेश्वरांनी केली.

छ. शिवाजी महाराजांनी मराठी साम्राज्याची मुहूर्तमेढ रोवली. मराठी भाषेस राजाश्रय मिळाला. इ.स.१९४७ नंतर स्वतंत्र भारत देशाने मराठीला अधिकृत राज्यभाषेचा दर्जा दिला.इ.स.१९६० मध्ये मराठी भाषिकांच्या एकसंध महाराष्ट्र राज्यास मान्यता मिळाली आणि मराठीला राजभाषेचा मुकुट प्राप्त झाला.

काळाच्या दृष्टीने आद्य मराठी भाषेतील शिलालेख 'अक्षी' या गावात सापडतो. अक्षी हे गाव महाराष्ट्रातील रायगड जिल्ह्यातील अलिबाग या तालुक्याच्या ठिकाणापासून दक्षिण दिशेस ५ कि.मी. अंतरावर अलिबाग-मुरुड जंजिरा रस्त्यावर आहे. या शिलालेखाचा उल्लेख

इ.स. १८८३ च्या कुलाबा गॅझेटियरमध्ये आहे.

मराठी भाषेचे वय हे साधारणपणे दीड हजार वर्षे मानले जाते. या काळात समाज जीवनातील बदलानुसार ही भाषा बदलत राहिली असे मानले जाते. गाथा सप्तशती हा ७०० श्लोकांचा मराठी ग्रंथ इसवी सनाच्या पहिल्या शतकात लिहिला गेला. याचा अर्थ असा की ही भाषा त्या लिखाणाअगोदर किमान ३०० वर्षे अस्तित्वात असली पाहिजे. इसवी सनापूर्वी २०७ या वर्षी ब्राह्मी लिपीत; परंतु मराठी भाषेत लिहिलेले शिलालेख सापडले आहेत. हे मचंद्राचे देशीनाममाला हे मराठी भाषेचं व्याकरण प्रसिद्ध आहे.

आज मराठीला महाराष्ट्राची व गोव्याची राजभाषा म्हणून मान्यता आहे. मराठी भाषा ही लवचिक असल्याने प्रदेशानुसार ती बदलत जाते. दर बारा कोसांवर २५ कि.मी. वर ती बदलते. तिचा हेल बदलतो. मराठी साहित्याला भरीव योगदान देणारे कुसुमाग्रज उर्फ वि. वा. शिरवाडकर यांचा २७ फेब्रुवारी हा जन्मदिन. हाच जन्मदिन आपण मराठी राजभाषादिन, गौरवदिन म्हणून साजरा करतो.

आपली मायबोली जर टिकवायची असेल तर आपल्या मराठी माणसाला तरी किमान मराठीत बोलण्याचा अट्टाहास धरला पाहिजे.

मराठी भाषा म्हणजे आपली अस्मिता आणि स्वाभिमान आहे, परंतु हे मराठीपण आज महाराष्ट्रातील माणसांच्या मनातून मावळत चाललय.

दादला वलवारु या..!

प्रश्न आपल्या मनातले, उत्तर सद्गुरु बाबाजींचे

प्रश्न : असं म्हणतात की मन पवित्र झाल्याशिवाय ब्रह्मज्ञानाची प्राप्ती होत नाही ,हे कितपत योग्य आहे?

उत्तर : ब्रह्मज्ञान हेच मुळात पवित्र आहे. पवित्र वस्तूच्या संगाने अपवित्र वस्तू पवित्र होत असते. मग अपवित्र मन पवित्र ब्रह्मज्ञानाच्या संगाने पवित्र का होणार नाही? भगवद्गीतेत म्हटलेलं आहे—‘नही ज्ञानेन सदृश्यं पवित्रमिह विद्यते’

अस्वच्छ वस्तू स्वच्छ करण्यासाठी स्वच्छ पाण्याचा वापर केला जातो. तसं, अस्वच्छ व मलीन मन स्वच्छ करण्यासाठी पवित्र ब्रह्मज्ञानाचीच आवश्यकता आहे. जसं धोबी कधीही सांगत नसतो, की आधी कपड्यांचा मळ काढून स्वच्छ करुन आणा मग मी कपडे धुऊन देतो. तसं, ब्रह्मज्ञानी महात्मा असं कधीच सांगणार नाही की आधी मन पवित्र करुन या मग मी ब्रह्मज्ञान देतो. एवढं मात्र खरं आहे, की ब्रह्मज्ञान झाल्यानंतरच निरंतर सेवा, सत्संग, नामस्मरण करत राहिल्यास मन निर्मळ व दृढ होतं. अशा मनातच ब्रह्मज्ञान टिकतं. जप—तप, स्नान ध्यानाने नाही. उलट अशा गोष्टींचा अहंकार होण्याचीच शक्यता असते.

प्रश्न : मनुष्याला ब्रह्मज्ञानाची आवश्यकता का आहे?

उत्तर : समजा एखादी व्यक्ती रस्त्याने जात आहे. त्या व्यक्तीला जर विचारलं, की आपण कुठे जात आहात? त्यावर त्या व्यक्तीने सांगितलं, की मला कुठे जायचं ते ठाऊक नाही. त्याचं हे उत्तर वेडेपणाचं वाटेल, नाही का?

अगदी तसंच, देह सोडल्यानंतर आपण कुठे जाणार? हे तरी कुणाला ठाऊक आहे? आपल्या देहात जिवात्मा आहे, स्वतःचं घर नसलेल्या भाडेकरूसारखा तो वेगवेगळी देहरूपी घरं बदलत असतो. त्यामुळे प्रत्येक देहात त्याला सुखदुःख भोगावी लागतात. अशा जीवाची भटकंती कायमची थांबावी यासाठी त्याला स्वतःच्या मूळ स्वरूपाची ओळख म्हणजेच ब्रह्मज्ञान होणं गरजेचं आहे, म्हणजे तो आपल्या मूळ रूपाशी एकरूप होऊन राहिल आणि जन्म मरणाच्या दारुण दुःखातून त्याची सुटका होईल. यालाच मोक्ष म्हणतात. मोक्षप्राप्ती करुन जन्म मरणाच्या चक्रातून सुटका करुन घेण्यासाठीच तर मनुष्य जन्म मिळाला आहे.

प्रश्न : मेणबत्ती जळताना तिचे मेण कुठे जाते ?

उत्तर : कोळसा किंवा तेल जळताना सामान्य माणसाला असे वाटते, की हे पदार्थ प्रक्रियेत नाहीसे झाले. जळत्या मेणबत्तीच्या संदर्भात असाच विचार केला जातो. परंतु खरे पाहता हे पदार्थ नाहीसे होत नाहीत. त्यांची रूपे फक्त बदलतात. ज्वलन हा रासायनिक बदल आहे. तो ऑक्सिजनच्या अस्तित्वामुळे घडून येतो. या प्रक्रियेत वस्तू निर्माणही होत नाही वा नष्टही होत नाही. तिचे केवळ रूपच बदलते. वस्तूच्या अविनाशित्वाचा नियम म्हणून तो परिचित आहे.

जेव्हा मेणबत्ती जळते तेव्हा मेणाचे केवळ अन्य पदार्थात रुपांतर होते. ज्या क्षणी आपण मेणबत्तीची वात पेटवितो त्याचक्षणी उष्णतेमुळे मेण वितळू लागते. वितळलेले मेण पृष्ठीय ताणामुळे वातीपर्यंत वर जाते. पृष्ठीय ताण हा द्रवाचा गुणधर्म आहे. याच गुणधर्मांमुळे टीपकागद शाई शोषून घेतो. या द्रवरूप मेणाचे वायूत रुपांतर होते. हा वायू जळू लागतो आणि त्यातून उष्णता, प्रकाश यांची निर्मिती होते.

मेण हे जटील हायड्रोकार्बन असून त्यात हायड्रोजन आणि कार्बन समाविष्ट आहेत. ज्वलन प्रक्रियेत कार्बन हवेतील ऑक्सिजनशी संयोजित होऊन कार्बनडाय ऑक्साईड वायू तयार होतो. मेणातील हायड्रोजन हवेतील ऑक्सिजनशी संयोजित होऊन पाण्याची वाफ तयार होते. या दोन प्रक्रियेत मेणाचा व्यय होतो आणि मेणबत्तीचा आकार कमी कमी होतो.

प्रश्न : मातीच्या भांड्यात पाणी थंड का राहते ?

उत्तर : उन्हाळ्यात आपण मातीच्या मठातील वा रांजणातील थंडगार पाणी पितो. पण मातीच्या भांड्यात ठेवलेले पाणी काही वेळातच गार कसे होते हे माहित आहे का ? याचे कारण आहे बाष्पीभवनाची प्रक्रिया.

जेव्हा एखाद्या द्रवपदार्थाचे बाष्पीभवन होते तेव्हा त्याचे तापमान कमी होते. कारण बाष्पीभवनाला हवी असणारी उष्णता द्रवपदार्थातूनच मिळते. अशी उष्णता घटल्यामुळेच द्रवपदार्थाचे तापमान कमी होते. मातीच्या भांड्याला असंख्य सूक्ष्म छिद्रे असतात. जी फक्त डोळ्यांनी दिसत नाहीत. जेव्हा भांड्यात पाणी भरले जाते तेव्हा या सूक्ष्म छिद्रांवाटे भांड्याच्या बाह्यपृष्ठभागावर येते व त्याचे बाष्पीभवन होते व त्यामुळे भांड्यातील पाण्याचे तापमान कमी होते व पाणी थंड होते. जर हेच पाणी धातूच्या वा काचेच्या भांड्यात ठेवले तर त्यांना छिद्र नसल्यामुळे बाष्पीभवनाची क्रिया घडत नाही व पाणी थंड होत नाही. याप्रमाणे उन्हाळ्यात आपण पंख्याखाली उभे राहिल्यानंतर आपल्याला थंडावा जाणवतो तेव्हा आपल्या त्वचेच्या सूक्ष्म छिद्रांवाटे बाहेर पडणाऱ्या घामाचे बाष्पीभवन होत असते.

२०४

○ पूजा अरोडा (रेवाडी-हरियाणा)

१					२	
			३			
४		५			६	
				७		
८			९		१०	
११	१२					१३
					१४	

आडवे शब्द

०१. बायकोचा भाऊ
०२. संत नामदेवांची शिष्या : संत बाई
०३. 'मिसाईल मॅन' असे ए.पी.जे. अब्दुल
..... या शास्त्राज्ञाला म्हटले जाते.
०४. नेपाळ देशाची राजधानी
०६. कृषी समानार्थी शब्द
०७. भगवान श्रीकृष्णाचा पालकपिता
०८. राष्ट्रीय विज्ञान दिवस फेब्रुवारी महिन्याच्या
..... तारखेला साजरा करतात.
०६. सूर्योदयाची दिशा
११. १९८३ च्या क्रिकेट वर्ल्ड कप विजेत्या
संघाच्या कर्णधाराचे नाव.
१४. भारतीय पुरुष संघाने टोकियो
ऑलम्पिक मध्ये कांस्यपदक पटकावले.

उभे शब्द

०१. ऋषी विश्वामित्राची तपश्चर्या भंग
करणारी अप्सरा
०२. प्रसिद्ध उद्योगपती जमशेद जी. टाटा
यांच्या नावावरून शहराचे नाव
ठेवले गेले
०३. कारल्याची चव असते
०५. पणजी शहर हे कोणत्या नदीवर
वसलेले आहे ?
०७. कलिंगच्या युद्धानंतर सम्राट या
राजाने बौद्धधर्म स्वीकारला
०८. पांडवांचा सर्वात लहान भाऊ.
०९. प्रभू श्रीरामाची सेवा - सेना
१०. प्रत्येक वर्षी जुनच्या तिस-या रविवारी .
..... दिन साजरा करतात
१३. रामायणातील उर्मिला ही लव-कुश
यांची नात्याने होती

उत्तरे इतरत्र

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

आजोथा

चित्रांकन लेखन, रंग
अजय कालडा

एका जंगलात एक पिंपळाचे झाड होते. त्याच्या फांद्या चारही बाजूला पसरलेल्या होत्या. झाडही मोठे मजबूत होते. त्याच्या बाजूला एक बांबूचे झाड होते. ते फारच बारीक होते. बांबूचे ते झाड ज्या दिशेने हवा चाले त्या दिशेने ते झुकत असे

तू तर फारच आज्ञाधारक आहेस. हवेचा झोका आला की त्याप्रमाणे तू वाकतोस. माझ्याप्रमाणे ताठ उभा राहा. हवेला सांग, की मी तुझी आज्ञा पाळणार नाही.

पिंपळाचे बोलणे ऐकून बांबूचे झाड निमुटपणे उभे राहिले.

मी सांगितलेल्या गोष्टी तू ऐकल्या नाहीस का ? मी विचारलेल्या प्रश्नाचं उत्तर तू का देत नाहीस ?

यात मी काय करु शकतो? तू तर माझ्यापेक्षा मजबूत आहेस. तुझ्या मानाने मी फारच कमजोर आहे.

पण जर सोसाट्याचा वारा आला तर त्याने तुझे नुकसान होऊ शकते. आपल्याला वाऱ्याच्या ताकदीचाही आदर केला पाहिजे.

बांबूच्या झाडाचे बोलणे पूर्णदेखील झाले नव्हते, तेवढ्यात पिंपळ म्हणाला....

कितीही जोराचं वादळ आलं तरी माझं काहीच नुकसान करु शकत नाही. माझ्यात भरपूर ताकद आहे. माझी मुळं फार खोलवर पसरलेली आहेत; मी कधीही पडू शकत नाही.

त्याचवेळी मंदपणे चाललेल्या वाऱ्याने बांबूच्या व पिंपळाच्या झाडाचे बोलणे ऐकले.

हे सर्व ऐकून वाऱ्याला फार राग आला व त्याने पिंपळाच्या झाडाला मोठा दणका दिला. थोड्यावेळाने वाऱ्याने वादळाचे रूप धारण केले. त्या वादळात बांबूचे झाड पूर्णपणे वाकले.

वाहणारे वादळ पिंपळाच्या झाडावर जाऊन आदळले; परंतु पिंपळाचे झाड जसे होते तसेच उभे राहिले.

वादळाने आणखी जोर केला आणि पिंपळाच्या मुळावर जाऊन आघात केला. यामुळे झाडाची मुळे थोडीफार कमजोर झाली.

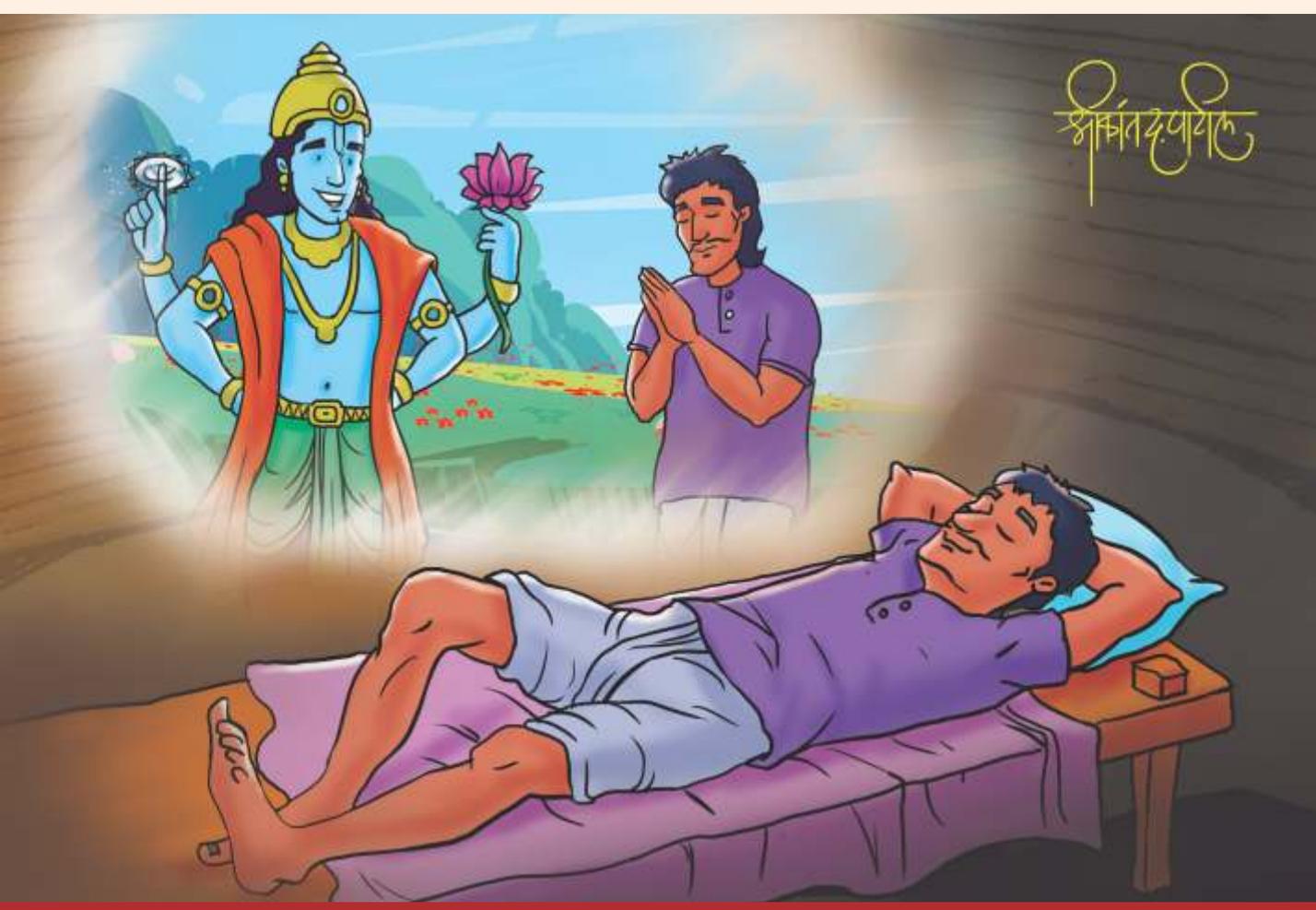
मुळांनी झाडाला पडण्यापासून वाचविण्याचा भरपूर प्रयत्न केला; परंतु जोराचे वादळ असल्यामुळे झाड पडण्यापासून वाचवू शकले नाही आणि ते उन्मळून पडले.

पिंपळाच्या झाडाची अशी झालेली अवस्था पाहून बांबूचे झाड दुःखी झाले आणि विचार करू लागले

पिंपळाच्या झाडाचा शेवटी अंत झाला. जर त्याने माझे ऐकले असते आणि वाऱ्याचा सन्मान केला असता तर....

तात्पर्य : अहंकार हा फार मोठा शत्रू आहे. म्हणून अहंकारापासून दूर राहिले पाहिजे.

कथा

खरी ईश्वरभक्ती

एक शेतकरी होता. तो आपल्या बायको मुलांसोबत आनंदाने राहत होता. शेतकरी अतिशय प्रामाणिक आणि कष्टाळू होता. तसेच तो धार्मिक प्रवृत्तीचा असल्याने नित्यनियमाने पूजापाठ देखील करत असे. एके दिवशी त्याच्या मनात विचार आला, की भगवंताने प्रत्यक्ष रूपात अनेकांना दर्शन दिले. सावता माळ्याला बागेत काम करायला मदत केली. तसा आपल्याकडे भगवंत येईल का?

रात्री त्याला गाढ झोप लागली. त्याच्या स्वप्नांमध्ये भगवंत आले म्हणाले, “उद्या मी

तुझ्या घरी येणार आहे.” शेतकऱ्याला खूप आनंद झाला. तो म्हणाला, “भगवंता, माझ्यावर खूप कृपा झाली. मी तुझी नक्की वाट बघेन.”

कोंबड्याच्या आरवण्याने त्याला जाग आली. उठून पाहतो तर पहाट झाली होती. शेतकरी मनाशीच म्हणाला, पहाटेची स्वप्न खरी होतात असं जुनी माणसं म्हणतात तेव्हा कदाचित भगवंत आपल्या घरी नक्की येणार.

शेतकऱ्याने आपल्या बायकोला हे स्वप्न सांगितले. तिलाही खूप आनंद झाला. दोघांनी

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

आपल्या नियतीचे मालक बना पण परिस्थितीचे गुलाम बनू नका.

मिळून घराची साफसफाई केली. शेतकऱ्याने बाजारात जाऊन मिठाई आणली. शेतकऱ्याच्या बायकोने गाईचे दूध काढून गरम करून ठेवले. देवासाठी भाजी-भाकरीचे जेवण देखील बनवले.

सकाळचा पहिला प्रहर संपला. ऊन्हं पडू लागली; पण भगवंत काही आले नाही. तेवढ्यात त्याच्या दाराशी एक गरीब स्त्री कडेवर मुलाला घेऊन आली आणि शेतकऱ्याला म्हणाली, “दादा, पोराला भूक लागलीय. खूप रडतोय. त्याला थोडंसं दूध मिळेल का?” शेतकऱ्याने देवासाठी गरम करून ठेवलेले दूध त्या स्त्रीला दिले. ते दूध पिऊन मुलगा रडायचा थांबला. हसू खेळू लागला. त्या स्त्रीने शेतकऱ्याला खूप आशीर्वाद दिले आणि ती पुढे निघाली.

आता दुपार झाली. शेतकरी देवाची वाट पाहत बसला असताना त्याच वेळी एक वाटसरु तिथून जात होता. शेतकऱ्याची झोपडी बघून तो म्हणाला, “दादा !खूप लांबून आलोय. भूक देखील लागली. सोबत काही शिधा पण आणलेला नाही. तेव्हा थोडंफार काही खायला मिळेल का?”

आता मात्र शेतकऱ्याचा नाईलाज झाला. देवासाठी करून ठेवलेली भाजी भाकरी त्याने त्या वाटसरुला दिली. भाजी भाकरी खाऊन वाटसरु तृप्त झाला. शेतकऱ्याला आशीर्वाद देत तो आपल्या वाटेने पुढे निघाला. तिसरा प्रहर सुरु झाला सूर्य मावळतीच्या दिशेला येऊ लागला; परंतु भगवंत काही अजून आले नाही. होता होता संध्याकाळ झाली. काळोख पडला. त्याच वेळी एक ब्राह्मण शेतकऱ्याच्या झोपडीजवळ आला आणि म्हणाला, “दादा काहीतरी दानधर्म करा” शेतकऱ्याकडे देण्यासारखे तसे काही नव्हते. तेव्हा त्याने देवासाठी आणलेली मिठाई त्या ब्राह्मणाला देऊन टाकली.

देवाची वाट पाहता पाहता रात्र झाली. शेतकरी म्हणाला, “देवा! वचन देऊन देखील तू आला नाहीस. आता मध्यरात्र देखील व्हायला आली. जशी तुझी इच्छा!” असे म्हणून तो झोपी गेला. दोघा पती-पत्नीला गाढ झोप लागली.

भगवंत त्याच्या स्वप्नामध्ये आले व म्हणाले, “भक्ता, मी तुझ्यावर खूप खूप प्रसन्न आहे.” त्यावर शेतकरी म्हणाला, “परंतु देवा मी तर दिवसभर तुझी वाट पाहिली; पण तू काही आला नाहीस. आपलं वचन तू निभावलं नाही. त्यामुळे मला खूप वाईट वाटलं.” भगवंत म्हणाले, “वाईट वाटून घेऊ नकोस. अरे मी तर तुझ्याकडे एकदा नव्हे तर तीन वेळा येऊन गेलो आणि तिन्ही वेळा तू माझी खूप चांगली सेवा केली. त्यामुळे मी तुझ्यावर खूप प्रसन्न आहे. एकदा मी लहान बाळाच्या रूपात आलो. तेव्हा मला दूध पाजून तृप्त केलंस. नंतर मी वाटसरुच्या रूपात आलो. तेव्हा तू मला भोजन दिले. त्यानंतर मी ब्राह्मणाच्या रूपात आलो, तेव्हा तू मला मिठाई देऊन माझं तोंड गोड केलंस. मी तुझ्यावर खूप प्रसन्न आहे, बोल तुला काय पाहिजे? ते माग.” शेतकरी म्हणाला, “देवा तुझी कृपा अशीच राहू दे आणि तुझ्या रुपामध्ये माझ्याकडे जो कोणी येईल त्याची सेवा घडू दे.” भगवंत म्हणाले, “तथास्तु!”

म्हणूनच संत महापुरुषांनी सांगून ठेवलय, की ‘नर सेवा नारायण पूजा’ व्रतवैकल्ये, कर्मकांड यांनी भगवंत प्रसन्न होत नसून तो या चालत्या फिरत्या मंदिरांमध्ये वास करत असतो. त्या मंदिरामध्ये निवास करत असलेल्या भगवंताची सेवा करणे हीच खरी भक्ती आहे. म्हणून जो प्राणिमात्राची सेवा करतो तो खऱ्या अर्थाने भगवंताची भक्ती करत असतो.

बीजमाता

पद्मश्री राहीबाई पोपेरे

देशाचा चौथा सर्वोच्च नागरी पुरस्कार प्राप्त करणाऱ्या 'राहीबाई सोमा पोपेरे' या माऊलीचं नाव आता देशभर झाले आहे. अहमदनगर जिल्ह्यातील अकोले तालुक्यातील कोंभाळणे हे त्यांचे गाव. गावात पक्का रस्ताही नसलेल्या या दुर्गम भागात राहूनही त्यांनी जे कार्य केले आहे त्याची दखल घेऊन 8 नोव्हेंबर 2021 रोजी देशाचे राष्ट्रपती रामनाथ कोविंद यांच्या हस्ते त्यांना पद्मश्री पुरस्काराने गौरविण्यात आले. सुमारे दीडशे प्रकारच्या गावरान आणि वैशिष्ट्यपूर्ण गुणधर्म असलेल्या पिकांच्या जातींच्या बियाण्यांचे जतन त्यांनी केले आहे. विषमुक्त शेतीचा प्रसार करणे हे त्यांचे ध्येय आहे. या कार्यासाठी त्यांना हा पुरस्कार देण्यात आला आहे.

राहीबाई यांची नातवंड नेहमी आजारी पडत. भरपूर पीक यावं म्हणून शेतात रासायनिक खतांचा भरमसाठ वापर केला जातो. या घातक रसायनांमुळे येणारं पीक विषयुक्त असतं. त्यामुळे मुलं आजारी पडतात. हे त्यांनी जाणलं. यासाठी थोडंच

पिकवीन; पण विषमुक्त उत्पादनच घेईन असा निश्चय त्यांनी केला. विषमुक्त शेती करण्याचा आणि गावरान बियाणं जतन करण्याचा हा उपक्रम त्यांनी सुमारे २०-२२ वर्षांपासून सुरू ठेवला आहे. सुरुवातीला गावातील लोक त्यांना नावं ठेवत. पण आता सर्वांना याचं महत्त्व समजलेलं आहे.

नाशिक आणि नगर जिल्ह्यातील सुमारे चारशे एकर जमिनीवर राहीबाई यांच्या प्रेरणेने विषमुक्त शेती केली जात आहे. त्यांनी जतन केलेली बियाणी राज्यातील अनेक जिल्ह्यात आणि इतर राज्यातही पोहोचले आहेत. आंतरराष्ट्रीय कीर्तीचे शास्त्रज्ञ डॉक्टर माशेलकर यांनी त्यांना मदर ऑफ सीड्स (बीजमाता) असे संबोधले आहे.

या आधी देखील त्यांना अनेक पुरस्कार मिळाले आहेत. त्यांच्या कार्यावर आधारित तीन मिनिटाचा 'सीड मदर' हा लघुपट ७२ व्या आंतरराष्ट्रीय कान चित्रपट महोत्सवात नावाजला गेला. आंतरराष्ट्रीय पातळीवर हा विषय किती महत्त्वाचा आहे, हेही यावरून लक्षात येते.

कथा

पेरावे ते उगवते

रविवार सुट्टीचा दिवस असल्याने डॉक्टर इनामदार पती-पत्नी आपल्या सात वर्षांच्या मुलाला घेऊन बागेमध्ये फिरायला आले होते. बागेतील निरनिराळ्या फुलझाडांचे निरीक्षण करत ते दोघेही गप्पा मारत चालले होते. त्याच वेळी त्यांचा मुलगा आईवडिलांची नजर चुकवून तळ्याच्या दिशेने धावतच गेला. पाण्यामध्ये बदकं पोहत होती. कमळाची फुलं फुलली होती. ते बघून मुलगा आनंदाने हरखून गेला. एक फुलपाखरु भिरभिरत त्याच्या जवळ आलं. त्याला पकडण्याच्या नादात मुलाचा पाय घसरून तोल गेला आणि तो वरून थेट त्या तळ्यात पडला.

डॉक्टर पती-पत्नी जीवाच्या आकांताने धावले; परंतु मुलाला वाचवणे अशक्य वाटत होते. कारण तळ्याभोवती खूप मोठा उंचवटा होता आणि खाली उतरायला रस्ताही नव्हता.

मुलाच्या आई-वडिलांचा आक्रोश चालू होता. मुलाला वाचवण्यासाठी ते लोकांच्या हातापाया पडू लागले. त्यांचा आक्रोश बघून लोकांची गर्दी जमली; परंतु कोणीही पुढे जायला धजावेना. बागेचा माळी महादू धावतच तिथे आला. त्याने मागचा पुढचा विचार न करता त्या तलावात उडी घेतली. कमरेएवढ्या चिखलातून मुलाच्या दिशेने कशीबशी वाट काढत तो

अडचणीत असतांना दूर पळणे म्हणजे अजून मोठ्या अडचणीत जाणे.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

पोहोचला. त्याचे पाय चिखलामध्ये रुतत होते. शिवाय तलावात मगरींचाही राबता होता. महादेव मोठ्या शिताफीने मुलाजवळ गेला आणि चिखलात रुतलेल्या मुलाला त्याने अलगद वर खेचून आपल्या खांद्यावर घेतले. हळूहळू तो चिखल तुडवत तलावाच्या काठी आला. आपला शर्ट काढून मुलाला आपल्या पाठीवर घट्ट बांधले. वरून गंमत बघणाऱ्या लोकांना त्याने दोरखंड टाकून वर खेचून घ्यायला सांगितले. त्याप्रमाणे लोकांनी दोर खाली सोडला आणि दोराला लटकत महादू वर आला. महादूला बऱ्याच जखमा झाल्या होत्या. काट्याकुट्यांनी त्याचे कपडे देखील फाटले होते; परंतु मुलाला वाचवण्याचा एक सात्विक आनंद त्याच्या चेहऱ्यावर दिसून येत होता.

डॉक्टर पती-पत्नींना तर विश्वासच बसेना, की आपला मुलगा सुखरूपपणे जिवंत परत मिळेल म्हणून! त्यांनी महादूला बक्षीस म्हणून मोठी रक्कम देऊ केली; परंतु महादूने नम्रपणे ते बक्षीस घ्यायला नकार दिला. तो म्हणाला, “देवाच्या कृपेने मुलगा वाचला. मी तर निमित्तमात्र आहे.” तुम्हाला जर मला काही बक्षीस द्यायचं असेल तर एकच करा, की जर कोणी संकटात सापडला असेल तर त्याला मदत करा. हेच माझं बक्षीस! कारण मी देखील या तलावातील गाळ काढताना मगरीच्या तावडीत सापडलो होतो तेव्हा माझ्या सहकाऱ्यांनी मला वाचवलं होतं. देवाने माझ्या सहकाऱ्यांना निमित्त बनवून मला वाचवलं, आज देवाने मला निमित्त बनवून तुमच्या मुलाला वाचवलं, यात माझा मोठेपणा तो काय!

महादूचे उच्च विचार ऐकून डॉक्टर पती-पत्नी भारावून गेले. त्यांनी त्याला तसं वचनही दिलं. मध्यंतरी अनेक वर्षे निघून गेली. एके दिवशी डॉक्टरांच्या दवाखान्यात एक इमर्जन्सी पेशंट दाखल झाला. तो पेशंट झाडावरून पडल्यामुळे त्याच्या मेंदूला मार लागला होता. त्याच्यावर अवघड शस्त्रक्रिया

करावी लागणार होती आणि त्याला खर्चही बराच येणार होता. पेशंटची आर्थिक कुवत तेवढी नव्हती. तरीही डॉक्टरांनी त्या तरुणावर शस्त्रक्रिया करून त्याचा जीव वाचवला. शस्त्रक्रियेचा आणि एकंदरीत रुग्णालयाचा व औषधांचा खर्च पाहता बिल पाच लाखांच्या वर गेलं.

पेशंटच्या नातेवाईकांनी जेमतेम एक लाख रुपये गोळा केले होते. ते डॉक्टरांना देत उर्वरित रक्कम टप्प्याटप्प्याने देऊ, असे सांगितले. त्यावर डॉक्टर इनामदार म्हणाले, “काही हरकत नाही. वरची रक्कम नाही दिली तरी चालेल. ईश्वराच्या कृपेने तरुणाचा जीव वाचला हेच महत्त्वाचं.” डॉक्टरांचा मनाचा मोठेपणा पाहून तरुण त्यांच्या चरणी नतमस्तक झाला. तेव्हा ते म्हणाले, “ही शिकवण मला त्या बागेतील महादेव नावाच्या माळ्याने दिली. जेव्हा माझा मुलगा त्या बागेतील तलावात पडला, तेव्हा त्याने आपला जीव धोक्यात घालून त्याला वाचवलं, मी त्याला काही बक्षीस द्यायला गेलो त्यावर तो म्हणाला, डॉक्टर मला बक्षीस देणार असाल तर एकच करा, संकटात सापडलेल्या व्यक्तीला मदत करा.”

डॉक्टरांची ही हकीकत ऐकून तरुण आश्चर्याने म्हणाला, “डॉक्टर साहेब, पंधरा वर्षांपूर्वीची ही घटना आहे ना? अहो ज्या माळ्याची गोष्ट तुम्ही सांगत आहात ना, ते माझे वडील आहेत. गेल्याच वर्षी ते वारले. त्यांच्या जागी मी काम करतोय. झाडावर चढून फांद्या छाटताना मी खाली पडलो आणि डोक्याला मार लागून बेशुद्ध झालो. लोकांनी मला इथं आणून भरती केलं.” डॉक्टरांनी मनोमन ईश्वराला हात जोडले.

मित्रांनो, महादूने निरपेक्ष भावनेने डॉक्टरांच्या मुलाला वाचवले होते. आज डॉक्टरांनी महादूच्या मुलाला वाचवले. म्हणतात ना, ‘जे पेराल तेच उगवते.’

धर्म जोडतो, तोडत नाही

धर्म नेहमी जोडण्याचं काम करतो. धर्मानं कधीही तोडण्याचं काम केलेलं नाही; परंतु आज मात्र पावलोपावली तोडण्याची भाषा होत आहे. कुठे जातीचा आधार घेऊन एकमेकांपासून दूर केलं जात आहे, कुठे भाषेचं नाव घेऊन, कुठे प्रांताचं, तर कुठे देशाचं नाव घेऊन माणसाला माणसापासून वेगळे केलं जात आहे; परंतु खऱ्या अर्थाने जो मानवता धर्म आहे तो जोडणं शिकवतो. आपण अशाच मानवता धर्माचं पालन केलं पाहिजे, तेव्हाच खऱ्या अर्थाने आपण सुख आणि शांती प्राप्त करू शकतो. एखाद्याला पाडणं फार सोपं आहे. समजा एखादा मनुष्य नदीच्या किंवा तलावाच्या काठी आपल्याच तंद्रीत उभा असेल आणि आपण एखाद्या लहान मुलाला जरी सांगितलं, की त्या व्यक्तीला धक्का दे, त्यावर ते बालक सुद्धा तयार होईल आणि लांबून धावत येऊन त्याला धक्का देईल; परंतु पाण्यात पडलेल्या त्याच व्यक्तीला जर बाहेर काढायला सांगितलं तर मात्र कोणी तयार होणार नाही. ते विचार करतील, की न जाणो त्याला वाचवताना मीच बुडालो तर! सांगण्याचा भावार्थ हाच आहे, की एखाद्याला खाली पाडणं फार सोपं आहे; पण त्याला हात देणं, सावरणं फार कठीण आहे आणि हेच कठीण कार्य भक्तांच्या वाटेला आलेलं आहे. इतरांना वाचवण्यासाठी भले स्वतःच्या प्राणाची

आहुती द्यावी लागली तरी बेहतर! भक्तांचा हाच इतिहास आपल्यासमोर आहे.

एखाद्याला जखमी करणं सोपं आहे. जखमी करणाऱ्याला कुठेही महत्त्व दिलं जातं नाही; परंतु जो इतरांच्या जखमा भरतो, त्यावर मलमपट्टी करतो, त्यालाच महत्त्व दिलं जातं. बुडणाऱ्याला वाचवणारा, पडणाऱ्याला उचलणारा, आधार देणारा नेहमीच महत्त्वपूर्ण ठरतो. एखादा कपडा आपल्या हाती लागला तर त्याचे तुकडे करायला कितीसा वेळ लागणार! एक कैंची घेतली की एका मिनिटात कितीतरी तुकडे करता येतील; परंतु तेच कपडे शिवायचे म्हटले तर? किती मेहनत लागते. भक्तजन नेहमी कठीण काम करतात. मानवतेच्या रक्षणासाठी प्रसंगी स्वतःच बलिदानही देतात. प्रत्येकामध्ये ईश्वरीय तत्व विराजमान आहे. जेव्हा आपण प्रत्येकाची यथायोग्य सेवा करू शकू तेव्हाच खऱ्या अर्थाने आपण धर्माचं पालन करतो असं म्हणता येईल. म्हणून जोडणारा धर्म हाच श्रेष्ठ धर्म आहे.

विजेते वेगळ्या गोष्टी करत नाही ते प्रत्येक गोष्ट वेगळेपणाने करतात.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा

अन्वी लकडे

प्रिशा भानुशाली

पुनित सोनावणे

सुदीक्षा हांडे

अयान हुमणे

अनुराग हुमणे

हार्दिक सावंत

कार्तिक सुतार

अश्रित गावडे

संस्कृती जाधव

आराध्या सुर्वे

मनीषा रामगना

२६

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

हार्दिक अभिनंदन

गोवा येथे पार पडलेल्या सातव्या आंतरराष्ट्रीय कराटे स्पर्धेत सातारा जिल्ह्यातील फलटण तालुक्यात ढवळेवाडी येथे राहणारी बालिका **कु. ईश्वरी मयूर पवार** हिने प्रथम क्रमांक पटकावला आहे. इयत्ता दुसरीत शिकणारी मयूरी अवघी सात वर्षांची असून

दि. ९ जानेवारी २०२२ रोजी झालेल्या स्पर्धेत तिने हे यश प्राप्त करून देशाची मान उंचावली आहे.

तिच्या या उज्ज्वल यशाबद्दल हसती दुनिया परिवारातर्फे हार्दिक अभिनंदन!! आणि पुढील वाटचालीसाठी खूप खूप शुभेच्छा!

मुंबई येथे झालेल्या राज्यस्तरीय चित्रकला स्पर्धापरीक्षेत घाटकोपर सेक्टर १४ ची **कुमारी स्मृती संजय जालगांवकर** हिने 'Creative Designs 20K2' अंतर्गत भाग घेऊन चित्रकलेमध्ये प्रमाणपत्र मिळविले.

बालपणापासूनच बालसंगतशी जोडून राहिलेल्या स्मृतीला चित्रकलेची प्रचंड आवड!

तिच्या पुढील वाटचालीसाठी हसती दुनिया परिवारातर्फे खूप खूप शुभेच्छा आणि हार्दिक अभिनंदन!

भगत कोटूमलजी

भ गत कोटूमलजींचा जन्म १२ फेब्रुवारी, १९२७ रोजी अविभाजित भारताच्या सिंध प्रांताच्या आराजी गावात जिल्हा दादूसिंह (पाकिस्तान) येथे झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव श्री. भोजराज हेमराजानी तसेच आईचे नाव श्रीमती मोतीबाईजी होते. शहनशाह बाबा अवतारसिंहजीकडून ब्रह्मज्ञान प्राप्त केले.

कोटूमलजींना ज्ञानप्रदान करण्याची अनुमती दिली. १९७३ साली बाबा गुरबचनसिंहजींनी संत निरंकारी मंडळाच्या कोषाध्यक्ष रुपात सेवा दिली. तसेच हरियाणामधील सोहना नगर येथील कॉलेजमध्ये चेअरमेनच्या रुपातही सेवा प्रदान केली. १९८५ ते १९८६ आणि १९९६ ते एप्रिल २००६ पर्यंत बाबा हरदेवसिंहजींनी मानव संसाधन विभागाची जबाबदारी

त्यांनी प्रत्येकाला स्मरणाच्या आधारे निरंकाराशी नाते जोडण्याची प्रेरणा दिली. ते गुरमताचे चालते-फिरते विद्यालय होते. कोटूमलजींनी शारीरिक सुखांपेक्षा अधिक प्राथमिकता आत्मिक आनंदालाच देताना आपल्या जीवनाचा आधार सद्गुरु, निरंकार व साधसंगतलाच निवडले.

भगत रामचंदजींच्या विविध पैलूंचा प्रभाव हा कोटूमलजींवर होता. खूप आजारी असतानाही एक दिवस भगत रामचंदजींचे वचन मानून कोटूमलजींनी भवनची साफसफाई केली, पाणी हँड पंपच्या सहाय्याने काढणे सुरु केले आणि सद्गुरुच्या कृपेने घाम आल्यामुळे तापही निघून गेला आणि तंदुरुस्तही झाले. या घटनेने त्यांचा विश्वास इतका दृढ केला, की तन-मन-धन निरंकाराला समर्पित केल्यावर संसारिक कार्य शीघ्रतेने पूर्णही होतात आणि आनंदही मिळतो, हा भाव त्यांचा अधीकच प्रबळ झाला. त्यांना कोटूमल पासून 'भगत कोटूमल' बनवण्याचे श्रेय हे भगत रामचंदजींनाच जाते.

१९६७ मध्ये बाबा गुरबचनसिंहजी यांनी

सोपवली. १९९७पासून ते जीवनाच्या अंतीम श्वासापर्यंत कोटूमलजी सक्रिय कमिटीचे सदस्य होते. ऋषी व्यासदेवजी ब्रह्मलीन झाल्यानंतर बाबा हरदेवसिंहजी यांनी भगत कोटूमलजींना मुंबईचा लेखा-जोखा तसेच प्रबंध व्यवस्थेसाठी मुंबईत पाठवले. संत निरंकारी पत्रिका व प्रकाशनमध्येही काही वर्षे त्यांनी योगदान दिले. १ मे, २००६ पासून त्यांनी संत निरंकारी मंडळाचे प्रधान म्हणूनही सेवा निभावली.

५ जुलै ते २२ ऑक्टोबर, १९८७ पर्यंत कोटूमलजींनी जवळपास तीन महीने विदेश प्रचार यात्रा केली, ज्यात त्यांनी जर्मनी, इंग्लंड, वॉशिंगटन, फ्लोरिडा, लॉस एंजेल्स, सॅन फ्रान्सिस्को, यूबा सिटी, शिकागो, ऐन आर्वर, कॅनडामध्ये वॅक्यूवर, कॅलगरी, कामलूप्स, एडमिंटन आणि टोरंटो, ओटावा तसेच मॉंट्रियल इ. ठिकाणी सत्संग केली.

वयाच्या ७९ व्या वर्षी २३ जून, २००६ ला भगत कोटूमलजी नश्वर शरीराचा त्याग करून ब्रह्मलीन झाले.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

विचार असे मांडा की तुमच्या विचारांवर कुणीतरी विचार केलाच पाहिजे.

मोड आलेली धान्ये

आपण आपल्या कुटुंबियांसाठी अंकुरलेल्या म्हणजेच मोड आलेल्या धान्यांचा वापर कराल, तर त्याने आपले आरोग्य सुधारेल. हे वैविध्यपूर्ण मोड व्हिटॅमिन 'ए', 'बी', 'डी', 'ई' व 'जी' चा अनमोल स्रोत आहेत. तसेच यातून कॅल्शियम, मॅग्नेशियम, फॉस्फरस, सोडियम, पोटॅशियम व सिलिकॉनही मिळते. दैनंदिन जीवनात याचा वापर सलाद, सूप व सॅण्डविचमध्ये करू शकता.

मोडाचे गुण : हे वर्षभर उपलब्ध असतात. हे स्वादिष्ट, क्रंची असून आजारानंतरचा अशक्तपणा दूर करण्यास महत्त्वाची भूमिका बजावतात. हे पचण्यास अत्यंत हलके असतात. आजारी व्यक्तीला याचे सूप द्यावे. तसेच हे कच्चे, शिजवून वा सलादात मिसळूनही खाता येतात.

मोडाचे काळे हरभरे : हे व्हिटॅमिन 'बी' कॉम्प्लेक्सचा उत्तम स्रोत आहेत. रात्री भिजवून सकाळी जांभळाच्या मधासोबत खाल्ल्यास हे नैसर्गिक टॉनिकप्रमाणे काम करतात. मोडाच्या

चण्याचे पाणी ग्लुकोजचा उपयोग वाढवतात, जो मधुमेहासाठी विशेष साहाय्यक असतो. हा आर्यनचाही उत्तम स्रोत आहे. त्याचा वापर कटलेट, सलाद, सूप व रस्सा भाजीत करता येतो.

मोडाचे गहू : खपली गव्हाचे मोड अत्यंत आरोग्यदायी असतात. कारण त्यात खपली व गव्हाचे बीही असते. हा व्हिटॅमिन 'बी', आर्यन, झिंक, फॉस्फरस, पोटॅशियम व फायबरसोबत अनेक पौष्टिक घटकांचा स्रोत आहे. जेव्हा गव्हांना मोड आणले जातात तेव्हा त्यात व्हिटॅमिन, मिनरल व फायबरचे प्रमाण वाढते. जे गहू जास्त पाचक बनतात. ॲलर्जी असणाऱ्यांसाठी हे उत्तम खाद्य पदार्थ आहे. यापासून स्वादिष्ट सलाद बनवता येतात. तसेच कोणत्याही भाजीत वापरता येतात.

मोडाचे सातू : हा ॲण्टी ऑक्सिडेंट व व्हिटॅमिन 'बी'-१ चा चांगला स्रोत आहे. हा हृदयविकार व कॅन्सर रोखण्यास मदत करतो. सर्दी-पडसे, खोकल्यापासून रक्षण करण्यासाठी प्रभावी आहे. याचा वापर सॅलड व भाज्यांची चव वाढविण्यासाठी करता येतो.

विश्वास हा खोडरबर सारखा असतो, प्रत्येक चुकीबरोबर कमी होत जातो.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

हसा मुलांनो हसा

शिक्षक : मुलांनो, पावसाळ्यात नेहमी हलका आहार घ्यावा.

बंड्या,तू कोणता हलका आहार घेणार?
बंड्या : भजी!

शिक्षक : काय! भजी? ती कशी काय?

बंड्या : सर, पाणी पचायला हलके आहे; पण तेल पाण्यावर तरंगते म्हणजे पाण्यापेक्षा तेल हलके आहे आणि तेलावर भजी तरंगते म्हणजे तेलापेक्षाही भजी हलकी.

दुकानदार : साहेब बदाम घ्या. स्वस्त आहेत. बदाम खाऊन डोकं चांगलं चालतं.

गिर्हाईक : ते कसं काय?

दुकानदार : मला सांगा एक किलो तांदळात किती दाणे असतात?

गिर्हाईक : काही सांगता येणार नाही बुवा!

दुकानदार : हा घ्या बदाम, खा आणि मला सांगा. एक डझन केळ्यांमध्ये किती केळी असतात?

गिर्हाईक : बारा.

दुकानदार : बघितलं! चाललं की नाही तुमचं डोकं!!

सदाभाऊ : शर्ट शिवण्यासाठी एखादं चांगलं कापड दाखवा.

दुकानदार : प्लेन मध्ये दाखवू?

सदाभाऊ : अहो प्लेन मध्ये कशाला दाखवता, इथेच दाखवा ना!

गोट्याला रोज रात्री झोपेतून उठून सू करायला जायची सवय होती.

गोट्या दुसऱ्या दिवशी आईला म्हणाला, आई रात्री मी जेव्हा सू करायला गेलो ना तेव्हा बाथरूमचा दरवाजा उघडल्यावर आपोआप लाईट लागली आणि आतून थंडगार हवा येऊ लागली.

आई : म्हणजे मेल्या, तू बाथरूम मध्ये न जाता फ्रिजमध्ये सू करुन आलास वाटतं...

सासरेबुवा : आज जेवण सूनबाईनी बनवलं वाटतं!

सासुबाई : मी रोज बनवते तेव्हा नाही विचारलं कधी!

सासरेबुवा : तसं नाही, तू रोज बनवतेस हे माहिती आहे मला. कारण रोज जेवणात पांढरा केस निघतो; पण आज मात्र काळा केस निघाला म्हणून विचारलं.

डॉक्टर : बबनराव, तुम्ही गटारात कसे पडलात?

बबनराव : प्रामाणिकपणामुळे.

डॉक्टर : ते कसं काय ?

बबनराव : सरकारने सांगितलं सोशल डिस्टंसिंगसाठी वर्तुळात उभं राहायचं. म्हणून मी प्रामाणिकपणे त्या वर्तुळात उभा राहायला गेलो आणि थेट गटारात पडलो. मला वाटलं ते सोशल डिस्टंसिंगचं वर्तुळ आहे.

बाबा : चिंट्या, अरे थोडं डोकं चालवत जा. डोकं चालवूनच शास्त्रज्ञांनी मोठमोठे शोध लावले.

चिंट्या : (दुसऱ्या दिवशी) बाबा मी खूप डोकं चालवून एक शोध लावला.

बाबा : अरे व्वा! कोणता शोध लावला बरं?

चिंट्या : आपण बिना चप्पलचे चालू शकतो, पण चप्पल आपल्याशिवाय चालू शकत नाही.

इन्स्पेक्शनला साहेब आले साहेबांनी बबड्याला उभं करत प्रश्न विचारला, कोणत्याही एका वैज्ञानिकाचं नाव सांग बरं!

बबड्या : आलिया भट्ट.

साहेब : काय? आलिया भट्ट हे वैज्ञानिकाचं नाव आहे?

शिक्षक : साहेब तो बोंबडा आहे, त्याला आर्यभट्ट असं म्हणायचं आहे.

बन्या परीक्षा केंद्रावर पेपर लिहायला बसला. प्रश्नपत्रिका हातात पडताच फुल टेंशनमध्ये आला.

सुपरवायझर : बाळ तू पेपर का लिहित नाहीस? कसलं टेन्शन आलंय तुला? पेन नाहीये का? तब्येत बरी नाही का?

बन्या : गप बसा हो मॅडम, इथं पेपर इतिहासाचा आहे आणि कॉप्या भूगोलाच्या आणल्यात मी.

भ्रमंती

श्रीक्षेत्र नाशिक

नाशिक येथील पंचवटी येथे अनेक पुरातन काळातील मंदिरं आहेत आणि त्यांचा इतिहास देखील अतिशय वैशिष्ट्यपूर्ण असल्याने पर्यटक येथे आवर्जून भेट देतात. मागील भागात आपण काळाराम मंदिर, कपालेश्वर शिवमंदिर, सीतागुंफा या ठिकाणांची माहिती पाहिली. आता आपण आणखी काही ठिकाणांची माहिती पाहू या.

गंगा गोदावरी मंदिर

हे मंदिर बारा वर्षातून फक्त एकदाच उघडलं जातं. तेही ज्या वेळी बारा वर्षांनी

कुंभमेळा भरतो तेव्हा या मंदिराचे दरवाजे उघडतात. गंगा आणि गोदावरी या दोन्ही नद्या आपल्या दिव्य स्वरूपात या ठिकाणी भेटतात अशी मान्यता आहे. म्हणून दर बारा वर्षांनी हे मंदिर भाविकांसाठी उघडले जाते.

गंगा गोदावरी मंदिर

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

मोठी स्वप्ने पाहणारेच मोठी स्वप्ने सत्यात उतरवतात.

गोराराम मंदिर

गोराराम मंदिर

काळाराम मंदिराचा इतिहास आपण पाहिला. तेथील मूर्ती काळ्या पाषाणाची आहे; परंतु या ठिकाणी सुमारे तीनशे वर्षापूर्वी प्रभू श्रीरामाचे एक मंदिर बांधले गेले. त्यामध्ये श्री राम, सीता व लक्ष्मण यांच्या संगमरवराच्या मूर्त्या असल्याने या मंदिराला गोराराम मंदिर असे म्हटले जाते.

दोन मुखी हनुमंत

गोदावरी नदीच्या पात्रात दोन मुखी हनुमंताच्या भव्य मूर्ती आपल्याला पाहायला मिळतात. एकाच ठिकाणी मूर्तीच्या दोन विविध मुद्रा यामध्ये दिसतात. याबाबत असे म्हटले जाते की एके काळी जांबुताली नावाचा दानव खूप उन्मत्त झाला होता. तेव्हा हनुमंताने आपले रौद्र रूप धारण करत जांबुतालीचा वध केला. त्याच्या पाठीमागे

दोन मुखी हनुमंत

हनुमंताची शांत मूर्ती दिसते. ही मूर्त म्हणजे प्रभू रामचंद्रांच्या विनम्र सेवकाचं प्रतीक आहे

एकमुखी दत्त मंदिर

भगवान दत्तात्रयाचे एक मुखी दत्त मंदिर केवळ येथेच पाहायला मिळते. हे मंदिर सुमारे साडेतीनशे वर्षापूर्वी बांधलेले असावे.

अतिप्राचीन सुंदर नारायण मंदिर

स्थापत्यकलेचा अप्रतिम नमुना म्हणून या मंदिराकडे पाहिले जाते. हे श्रीहरी विष्णूचे मंदिर असून याला सुंदर नारायण मंदिर असे नाव का पडले, याविषयी एक कथा सांगितली जाते. भगवान विष्णूंनी वृंदादेवीच्या पतीचे रूप घेऊन तिचा व्रतभंग केला. त्यामुळे वृंदादेवीने श्रीविष्णूंना कुरूप होण्याचा शाप दिला. त्याप्रमाणे श्रीहरींचे सुंदर रूप कुरूप झाले. तेव्हा आपल्याला पूर्ववत रूप प्राप्त व्हावे म्हणून भगवान शिवशंकरांनी त्यांना रामकुंडात स्नान करण्याचा सल्ला दिला. श्रीहरीने त्याप्रमाणे रामकुंडात स्नान केल्याने त्यांना आपले सुंदर रूप प्राप्त झाले. या ठिकाणी ते सुंदर नारायण या रूपात प्रकट झाले. या मंदिराचे वैशिष्ट्य म्हणजे दरवर्षी 3 मार्च आणि 21 मार्च रोजी सूर्याची पहिली किरण सुंदर नारायणाच्या चरणी पडतात.

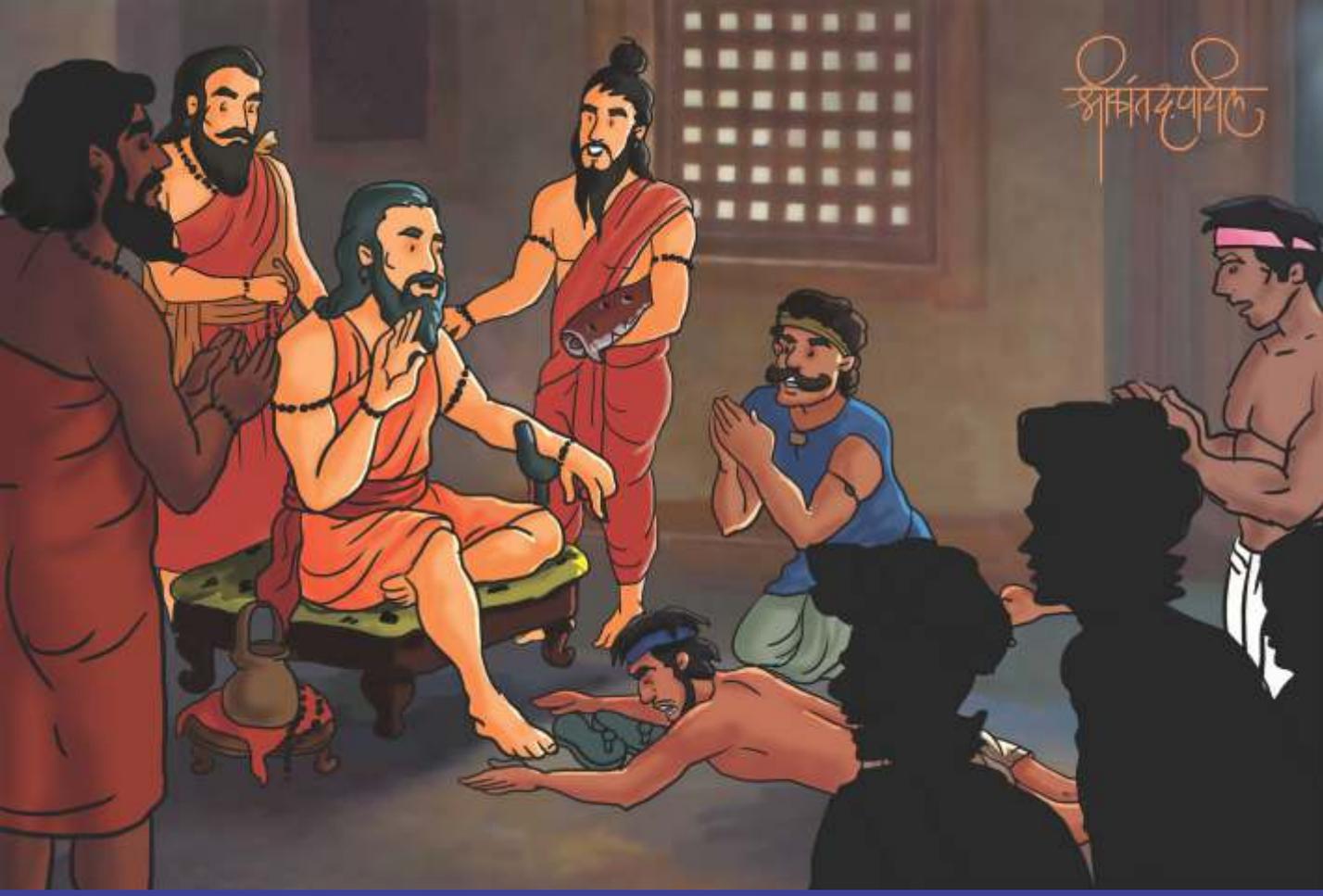
सुंदर नारायण मंदिर

(पान ३५ वर)

कासवाच्या गतीने का होईना पण रोज थोडी थोडी प्रगती करा.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

समर्थ दर्शन : भाग - ८२

चोरांचा उद्धार

ए कदा चाफळच्या मठात चोरी करण्याच्या उद्देशाने दहा-पंधरा चोर शिरले. त्यांनी मठातील सामान व देवपूजेचे साहित्य गोळा करून गाठोडे बांधले. तेवढ्यात शिष्य मंडळी जागी झाली व चोरांना पकडायला निघाली. ते पाहून समर्थ म्हणाले, “काहीही गडबड करू नका. चोर आपल्यासारख्या संन्याशांचं काय सामान चोरणार आहेत?” तेव्हा शिष्यमंडळी म्हणाली, “देवाच्या वस्तू तरी चोरांना का म्हणून द्याव्यात?” समर्थ म्हणाले, “तुम्ही तेवढे देवाचे आणि चोर कोणाचे रे? ते

देवांचे नव्हेत काय? तेही देवांचेच आहेत. म्हणून तुम्ही त्यांना प्रतिबंध करू नका.” समर्थाची आज्ञा ऐकून सर्वांचाच निरुपाय झाला. चोर सगळ्या वस्तू गाठोड्यात बांधून निघू लागले. तेव्हा शिष्यांनी समर्थांना पुन्हा विनंती केली, की या वस्तू त्यांना घेऊन जाऊ देणे बरे नाही. काहीतरी प्रतिबंध घातला पाहिजे. सर्वांची विनवणी ऐकून समर्थ कल्याण स्वामींना म्हणाले, ठीक आहे, काय करायचे ते करा; पण चोरांना कोणत्याही प्रकारे इजा करू नका. समर्थाची आज्ञा

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

कल्पनाशक्ती ही ज्ञानापेक्षा जास्त महत्वाची आहे.

श्रीक्षेत्र नाशिक

(पान ३३ वरून)

मिळताच कल्याण स्वामी व काही शिष्य मंडळी चोरांच्या मागे निघाली. आडवाटेने जाऊन त्यांनी सर्व चोरांना खिंडीतच पकडले. त्यांच्याकडील सामान हिसकावून घेत त्यांना दम दिला. त्यानंतर सर्व सामान घेऊन ते मठात परतले. समर्थांनी विचारले, “बाबांनो, त्या चोरांना मारलं तर नाही ना?” कल्याण स्वामी म्हणाले, “नाही मारलं. हां, पण एक वर्तुळ आखून दिले आणि दिवस उजाडेपर्यंत ती रेषा ओलांडू नये अशी ताकीद दिली.” इकडे चोरांनी विचार केला की, ही रेषा ओलांडली तर आणखी काय होणार आहे? समर्थांचे शिष्य कदाचित कोतवालाला बोलावून आणतील आणि आपल्याला पकडून देतील. त्यापेक्षा पळून जावे म्हणून ते रेषेच्या बाहेर पडले आणि अचानक त्यांना समोरचे काही दिसेनासे झाले. दृष्टिहीन झाल्यामुळे सगळे इकडे तिकडे धडपडू लागले. तेव्हा कल्याण स्वामींनी सर्वांना समर्थांच्या चरणी आणून घातले. चोरांनी क्षमा मागत अतिशय व्याकूळ होत दृष्टी परत मिळावी अशी समर्थांना प्रार्थना केली. समर्थांनी त्यांच्या डोळ्यांवर हात फिरवताच सर्वांना दृष्टी आली व त्यांना यापुढे अशी चूक करू नका असे सांगितले. समर्थांनी कल्याण स्वामींना चोरांना जेऊ घालण्याचा आदेश दिला. दुपारी सर्व चोरांनी पोटभर जेवण केले. समर्थांनी त्यांना वस्त्र व काही भांडी देऊन निरोप दिला. सर्व चोर साष्टांग दंडवत घालत म्हणाले, “या पुढे अशी चोरी करण्याची बुद्धी होऊ नये असा आशीर्वाद द्या.” समर्थांनी त्यांना अशी बुद्धी होणार नाही असा आशीर्वाद दिला. समर्थांच्या अनुकंपा आणि कृपादृष्टीने चोरांचाही उद्धार झाला.

क्रमशः

तपोवन

पंचवटीजवळच तपोवन आहे पूर्वी या ठिकाणी ऋषी-मुनींनी तपश्चर्या करून सिद्धी प्राप्त केल्या. या ठिकाणी प्रभू श्रीरामचंद्रांची मूर्ती आहे तसेच पूर्वी कपिल मुनींचा आश्रम येथे असल्याने त्यांचीही मूर्ती आहे. याठिकाणी आठ कुंड आहेत. ज्यावेळी रावणाने कपटाने माता सीतेचे हरण केलं तेव्हा येथील

अग्निकुंडात माता सीता आपलं मूळ रूप सोडून गेली आणि रावणाने केवळ तिचे मायावी रूप आपल्यासोबत नेले.

लक्ष्मण मंदिर

याठिकाणी लक्ष्मणाने तपश्चर्या केलेली आहे. तसेच व शूर्पणखेचे नाक कान देखील याच भूमीमध्ये कापले अशी कथा आहे.

नाही हा शब्द तुम्हाला ऐकू येत नाही, तोपर्यंत सगळे काही शक्य आहे.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

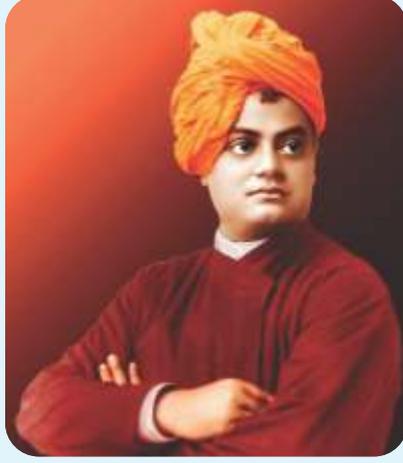

मैत्री निभावली

मित्रांनो, स्वामी विवेकानंद म्हणजे नरेंद्र यांचा स्वभाव अतिशय दयाळू आणि परोपकारी होता. त्यामुळे कोणाशीही त्यांची मैत्री चटकन होत असे आणि आपली मैत्रीदेखील ते प्राणपणाने निभावत असत.

नरेंद्र बी. ए. च्या अंतिम वर्षाला असतानाचा हा प्रसंग आहे. परीक्षेचे वेळापत्रक जाहीर झाले आणि परीक्षा फी भरण्याची वेळही जवळ आली होती. नरेंद्र आणि त्यांच्या वर्गातील सर्व मुलांनी परीक्षा फी भरली; परंतु हरिप्रसाद चट्टोपाध्याय नावाचा त्यांचा वर्गमित्र मात्र परीक्षेची फी भरू शकत नव्हता. कारण त्याची परिस्थिती अत्यंत हलाखीची होती. परीक्षा फी कुणाकडून तरी पैसे उसनवार घेऊन त्याने भरली असती; परंतु शाळेतील कारकून पूर्ण वर्षाची फी भरल्याशिवाय त्याला प्रवेशपत्र देत नव्हता. त्यामुळे हरिप्रसादला परीक्षेला बसता येत नव्हतं. हरीप्रसाद खूप अस्वस्थ झाला होता.

आपल्या मित्राची परिस्थिती बघून नरेंद्राला खूप वाईट वाटलं. परिस्थितीने गरीब असलेल्या मुलांच्या शिक्षणाची फी माफ केली जाते हे नरेंद्रनाथ जाणून होते. या कामी कॉलेजचे वरिष्ठ कारकून राजकुमार बाबू हे हरिप्रसादाला नक्कीच मदत करतील असं नरेंद्रांना वाटलं होतं. त्यामुळे त्याला

प्रोत्साहन देत नरेंद्र म्हणाले, की काहीही करून मी तुला मदत करेन.

दुसऱ्या दिवशी नरेंद्र राजकुमारबाबूंकडे गेले आणि त्यांना विनंती केली, की हरिप्रसाद आपल्या कॉलेजातील हुशार आणि प्रामाणिक विद्यार्थी आहे, त्याची परिस्थिती हलाखीची असल्याने त्याची फी माफ

करून त्याला परीक्षेला बसू द्यावे. राजकुमार बाबू हे अत्यंत चिडखोर आणि रागीट स्वभावाचे असल्याने ते नरेंद्राला खेकसतच म्हणाले, हे बघ, हे तुझं काम नाही, तू त्याची तरफदारी करशील आणि तुला वाटेल की मी त्याला परीक्षेला बसू देईन तर हे शक्य नाही. त्याने संपूर्ण वर्षाची फी आणि परीक्षा फी भरल्याशिवाय मी त्याला परीक्षेला बसू देणार नाही.

नरेंद्रांना आपल्या मित्राच्या भवितव्याची काळजी वाटू लागली. त्यांची स्वतःची देखील आर्थिक परिस्थिती ठीक नसल्याने ते मित्राची फी भरू शकत नव्हते. फी मात्र ताबडतोब भरायची होती. परंतु कुठलाच मार्ग सापडत नव्हता. अचानक त्यांनी एक बेत आखला.

राजकुमारबाबूंना अमली पदार्थ सेवन करण्याचं व्यसन होतं. त्यासाठी ते रोज

(पान ४३ वर)

भक्तिदान

आस्तिक असो वा नास्तिक,
भयभीत प्रत्येकजण आहे
संकटकाळी यावे धावून,
म्हणून तुजला आळवीत आहे

तूच बनवलेस फळे-फुले
सारी निर्मिती तुझीच आहे
तुझीच वस्तू तुलाच अर्पून
खुश करु तुज पाहत आहे

अवडंबर हे नकोच तुजला
निखळ प्रेम भावत आहे ,
श्रद्धा-विश्वास दृढ ठेविता,
मन आनंदाने भरत आहे

मर्म भक्तीचे जाणून जो
अखंड त्यावर चालत आहे
सुखदुःखाचे चढ-उतार
अलगद पार करत आहे

धन्य धन्य ते भक्त तुझे
प्रेम जिथे ओसंडत आहे
नांदतसे त्या हृदयामध्ये
एक भक्त-भगवंत आहे

कृपा कर हे सद्गुरुनाथा
मन माझे विनवत आहे
चरणधूळ होऊनी तुझ्या
भक्तीदान मागत आहे

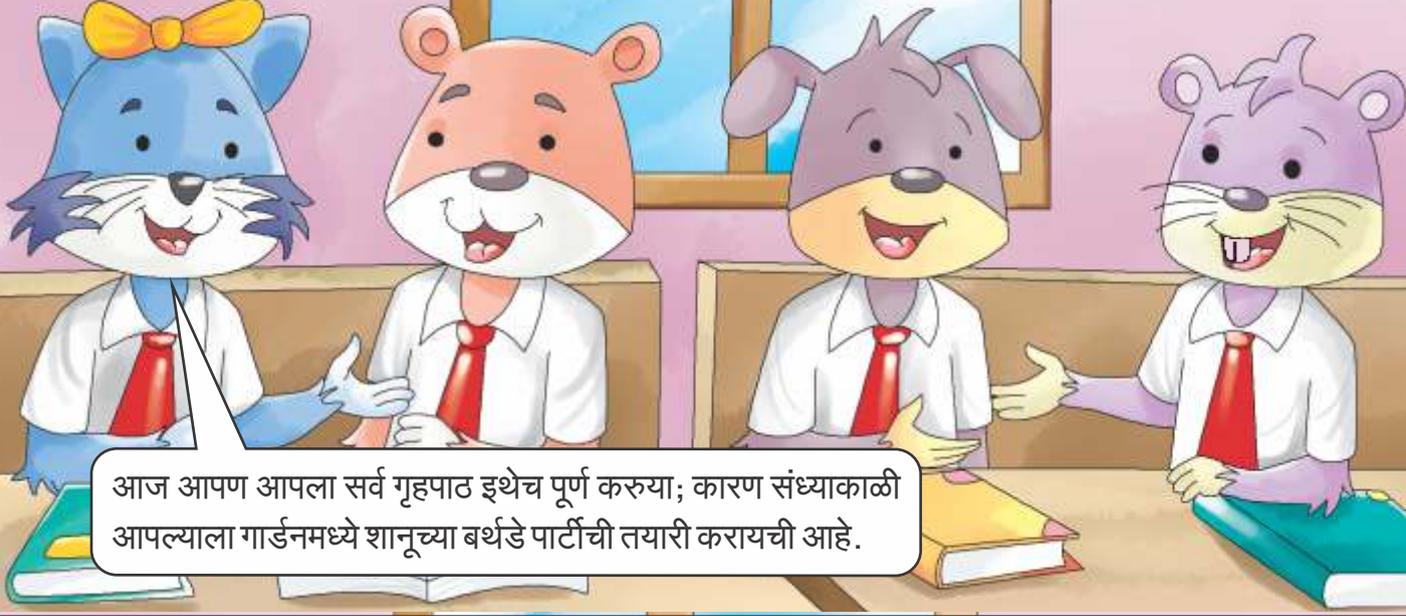
– मनीषा उमेश साळुंखे
मीरा रोड

किट्टी

चित्रांकन व लेखन :
अजय कालडा

आज आपण आपला सर्व गृहपाठ इथेच पूर्ण करुया; कारण संध्याकाळी आपल्याला गार्डनमध्ये शानूच्या बर्थडे पार्टीची तयारी करायची आहे.

मोंटू, तू काय करायचं ठरवलं आहेस ?

चिंटू, तू काय करणार ?

तू करणार तयारी ?

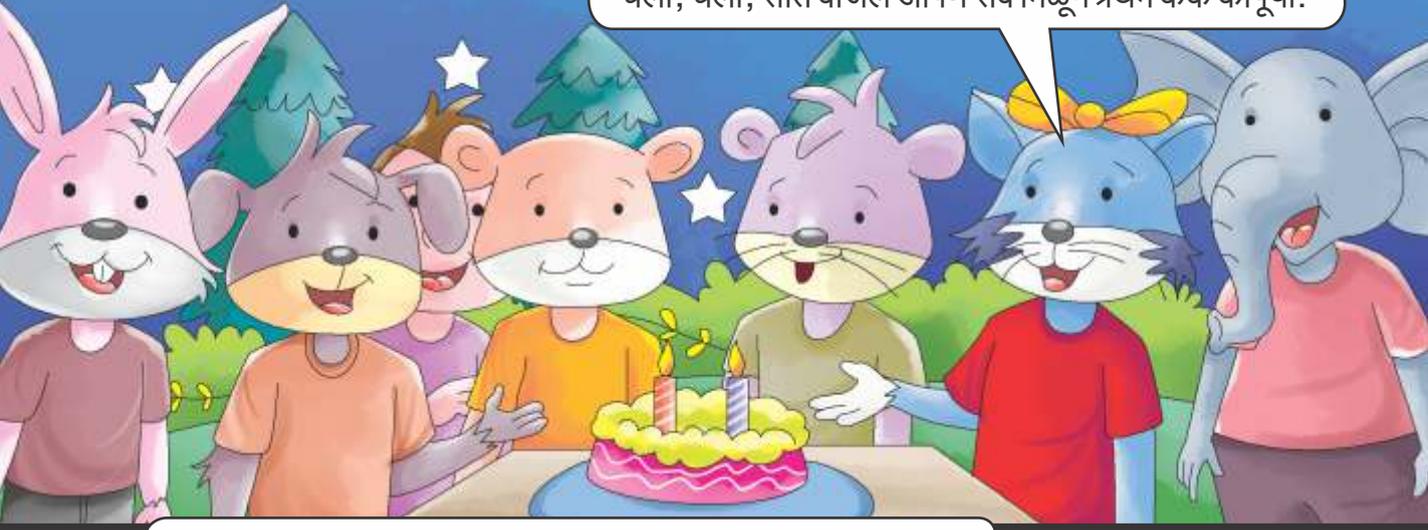
अरे सोडा, तुम्ही काळजी करु नका. मी सर्व तयारी करते.

ही पहा मी दिव्यांची तोरण आणलेली आहेत. तुम्ही फक्त उभे राहून पहा.

आता तुम्ही पहा आपलं गार्डन कसं झगमगेल ते!

चला, चला, सात वाजले आपण सर्व मिळून प्रथम केक कापूया.

मित्रांनो, पहा किट्टी आता फार बदलून गेली आहे ना! सजावट देखील तिने फारच सुंदर केलेली आहे. आपण देखील तिला एक भेटवस्तू देऊया!

हो हो! तू बरोबर बोललास.

किट्टी, बघ तुझ्यासाठी काय आणलं आहे.

वा! वा! फारच छान शानू, मोंटू, चिंटू, बबलू तुम्ही सर्व किती चांगले आहात. शानूचा हा वाढदिवस माझ्या नेहमी लक्षात राहिल.

संत ज्ञानेश्वर विसोबा खेचर यांची कथा

संत ज्ञानेश्वरांनी पैठणला जाऊन रेड्यामुखी वेद वदवले, ब्राह्मणाच्या पितरांना श्राद्धाला बोलावले या चमत्काराच्या कथा आळंदीच्या लोकांनाही समजल्या. आपल्याला तारावयास प्रत्यक्ष ईश्वरच आला, असे काहीजण समजू लागले; परंतु असे असूनही काहीजण मात्र ज्ञानेश्वरादि भावंडांचा द्वेष करत. द्वेष करणाऱ्यामध्ये एक होते विसोबा चाटी. विसोबा हे कपड्याचे व्यापारी होते असे म्हणतात. ते ज्ञानेश्वर आणि त्यांच्या भावंडांचा खूप द्वेष करीत.

एकदा निवृत्तीनाथांनी मुक्ताबाईला मांडे करण्यास सांगितले. तिने सर्व सामान आणले व मांडे भाजण्यासाठी खापर आणण्यास ती कुंभाराकडे गेली. तिथे विसोबा होते. त्यांनी कुंभारास तिला खापर देऊ नको असे बजावले. तो कुंभार विसोबांचा देणेकरी असल्यामुळे त्याला नाईलाजाने तसे कबूल करणे भाग पडले.

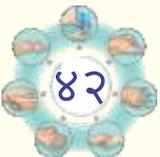
मुक्ताबाई कुंभाराकडे आली आणि म्हणाली, “दादा, मांडे भाजण्यासाठी मला खापर द्या.” त्यावर तिथे बसलेले विसोबा म्हणाले, “खापर पाहिजे होय? आणि तेही मांडे भाजायला? तर मग मनातले मांडे मनातच खा हो.”

मुक्ताबाईला खापर द्यावे असे वाटत

असूनही केवळ विसोबांच्या दबावामुळे कुंभाराने तिला खापर दिले नाही. हिरमुसलेल्या चेहऱ्याने मुक्ताबाई घरी परतली. तिचा रडवेला चेहरा पाहून ज्ञानेश्वरांनी विचारले, “मुक्ताई काय झालं रडायला?” मुक्ताबाई म्हणाली, “दादा, मांडे भाजणार कसे? कुंभाराने तर खापर दिले नाही. निवृत्ती दादांना तर मांडे खायची इच्छा आहे” ज्ञानेश्वर म्हणाले, “त्यात एवढं रडायला काय झालं? माझ्या पाठीवर मांडे भाज” असे म्हणून ज्ञानेश्वरांनी योगमायेने जठराग्नी प्रदीप्त केला आणि तप्त पाठीवर मुक्ताबाईने मांडे भाजले.

कुंभाराने खापर दिले नाही. आता मुक्ताबाई मांडे कसे भाजते तिची गंमत बघण्यासाठी विसोबा लपत छपत तिच्या

पाठीमागे आले आणि दरवाजाच्या फटीतून गुपचूप पाहू लागले. ज्ञानेश्वरांच्या पाठीवर मांडे भाजताना पाहून विसोबांचा द्वेषभाव गळून पडला. त्यांचे हात पाय थरथर कापू लागले. मन पश्चातापाने दग्ध झाले. झोपडीच्या आत भोजनाची तयारी चालली होती. प्रत्येकाच्या पानात मुक्ताबाईने मांडे वाढले. विसोबांना राहावेना. ते झोपडीचा दरवाजा उघडून पटकन आत शिरले आणि त्यांनी झडप घालत ज्ञानेश्वरांच्या ताटातील मांड्याचा तुकडा पटकन उचलून खाल्ला. हा ईश्वराचा प्रसाद पुन्हा कधी मिळेल याची खात्री नाही म्हणून त्यांनी झडप घातली. त्यांना झडप घालताना पाहून ज्ञानेश्वर म्हणाले, “अहो हळू काय खेचरासारखी झडप घालता?” खेचर म्हणजे पक्षी. ज्ञानेश्वरांच्या मुखावाटे आलेले खेचर हे नाव त्यांनी पुढे आयुष्यभर आपल्या नावापुढे धारण केले. त्यांना लोक ‘विसोबा खेचर’ म्हणूनच ओळखू लागले.

विसोबा ज्ञानेश्वरांना शरण गेले आणि त्यांच्याकडून त्यांनी ब्रह्मज्ञानाची प्राप्ती केली. पुढे आपल्या गुरुची थोरवी गात विसोबांनी अध्यात्मात खूप प्रगती केली. त्यांच्या खेचर या नावामागे असेही सांगितले जाते, की ते पुढे खूप मोठे योगी बनले आपल्या योगमायेने ते इतके तरल म्हणजे हलके होऊन जात, की जसे पक्षी आकाशामध्ये तरंगतात तशी त्यांची अवस्था होई म्हणूनही त्यांना ‘खेचर’ म्हटले जात असावे.

पुढे विसोबा खेचर यांनी नामदेवांना ब्रह्मज्ञानाचा बोध केला. ही कथा आपण संत नामदेवांच्या चरित्रात वाचली आहे.

क्रमशः

मैत्री निभावली

(पान ३६ वरून)

सायंकाळी एका विशिष्ट ठिकाणी जात असत. त्या दिवशी कॉलेज सुटल्यावर नरेंद्र घरी न जाता अंधार होण्याची वाट बघत थांबून राहिले. राजकुमारबाबू ज्या ठिकाणी नशापान करण्यासाठी जात तेथे ते लपून बसले. थोड्याच वेळात राजकुमारबाबू लपत-छपत त्या ठिकाणी येताना त्यांना दिसले. हीच संधी साधून नरेंद्र अकस्मात त्यांच्या समोर जाऊन उभे राहिले. नरेंद्राला समोर पाहून राजकुमारबाबू गडबडले. आता नरेंद्राने जर या गोष्टीचा गाजावाजा सगळीकडे केला तर आपली इभ्रत धुळीला मिळेल, या विचाराने ते धास्तावले. हीच संधी साधून नरेंद्राने पुन्हा हरिप्रसादाची तरफदारी करण्यास सुरुवात केली आणि तुम्ही जर हरिप्रसादाची फी माफ केली नाही तर तुम्ही या ठिकाणी येता असं सर्व गावभर सांगत सुटेन असा दमही भरला.

राजकुमार बाबूंना पुढचा धोका जाणवला होता, ते हळू आवाजात घाम पुसत म्हणाले, नरेंद्र, मी तुझं काम नक्कीच करीन. तू काळजी करू नकोस. जा तू आता! नरेंद्राला आता विश्वास आला, की राजकुमार बाबू उद्या हरिप्रसादाला प्रवेशपत्र निश्चित देतील.

मित्रांनो, आपल्या मित्रांच्या भवितव्यासाठी वेळप्रसंगी आडमार्गाने देखील जाण्याची त्यांची तयारी असे. आपल्या मित्रांना चांगल्या गोष्टीत त्यांनी नेहमीच साथ दिली.

संग्राहक : सुकदेव पाटील

प्रसिध्दी ही कितीही मिळाली तरी माणसाची तहान भागत नाही.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

कथा

परतफेड कधीच चुकत नाही

एका गावात एक सावकार राहत होता. तो अतिशय धार्मिक व प्रामाणिक होता. लोक त्याच्याकडे येत आणि कर्ज घेऊन जात. कर्जाची रक्कम काही जण प्रामाणिकपणे परत करत तर काही जण बुडवत असत.

एकदा सावकाराकडे एक मनुष्य कर्ज मागायला आला. तेव्हा सावकार त्याला म्हणाला, “तुम्ही कर्ज या जन्मात परत कराल की पुढच्या जन्मात?” सावकाराचा प्रश्न ऐकून कर्ज घेणारा खूप हैराण झाला. कारण आजपर्यंत कर्ज पुढच्या जन्मात फेडणार का, असं कधी कोणी विचारलं नव्हतं. त्यामुळे तो म्हणाला, “हे कर्ज मी पुढच्या जन्मी फेडीन”

सावकार त्याच्या मुनीमजींना म्हणाला, “यांना कर्ज द्या आणि त्यांच्या नावापुढे लिहून ठेवा, की पुढील जन्मी फेडणार म्हणून.” ही वार्ता वाऱ्यासारखी पंचक्रोशीत पसरली. जो तो सावकाराकडे कर्ज मागायला येई आणि सावकार प्रत्येकाला तोच प्रश्न विचारी. काही जण सांगत, याच जन्मी कर्ज फेडणार, तर काही जण पुढच्या जन्मी फेडीन असे सांगून ते बुडवत. प्रामाणिकपणे कर्ज फेडणारे लोक देखील होते; परंतु काही लबाड लोक पुढील जन्मी कर्ज फेडणार असे सांगून कर्ज बुडवू लागले. एका चोराला ही बातमी समजली.

(पान ४६ वर)

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

स्वभावातील गोडीने आणि जिभेवरील माधुर्याने माणसे जोडली जातात.

कथा

दोन अनमोल हिरे

एक व्यापारी होता. त्याच्याकडे एक सुंदर आणि उमदा घोडा होता. त्याला घोडा विकून उंट खरेदी करायचा होता. म्हणून तो घोड्याला घेऊन बाजारात गेला.

तो घोडा त्या नगरीतील एका शिलेदाराला खूप आवडला. त्याने व्यापाऱ्याला घोड्याची किंमत दिली आणि घोड्यावर स्वार होऊन तो आपल्या घरी आला. घरी आल्यानंतर त्याने घोड्यावरचे खोगीर उतरवले, तर त्याला खोगीराच्या आत एक मखमली पिशवी लपवून ठेवलेली दिसली. त्याने ती पिशवी काढली. त्यात

काही हिरे होते. ते हिरे नक्कीच व्यापाऱ्याचे असणार हे त्याने ओळखले. व्यापाऱ्याकडून आपण फक्त घोडा विकत घेतलेला आहे, त्यामुळे या हिऱ्यांवर आपला अधिकार नाही, म्हणून ते परत केले पाहिजेत असे त्याला वाटले. परंतु त्याची पत्नी मात्र या गोष्टीला तयार नव्हती.

शिलेदाराने पत्नीचे काहीही न ऐकता हिऱ्यांची थैली व्यापाऱ्याला प्रामाणिकपणे परत नेऊन दिली. ते किमती हिरे परत मिळाले याचा आनंद होऊन व्यापारी खूप खूश झाला. व्यापाऱ्याने चोरांपासून हिरे सुरक्षित रहावे म्हणून

ज्याच्याजवळ उमेद आहे तो कधीही हरू शकत नाही.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

खोगीरच्या आत लपवून ठेवले होते; परंतु घोडा विकतांना मात्र त्याला या गोष्टीचा विसर पडला होता.

व्यापारी शिलेदाराला म्हणाला, “महोदय, तुम्ही माझे हे किमती हिरे प्रामाणिकपणे परत केले त्यामुळे तुम्ही बक्षीस म्हणून यातील काही हिरे ठेवून घ्यावेत.” शिलेदार म्हणाला, “मी तुम्हाला घोड्याची योग्य किंमत दिलेली आहे. त्यामुळे मला कोणत्याही भेटवस्तूची किंवा बक्षिसाची आवश्यकता नाही.”

शिलेदार नकार देत होता; परंतु व्यापारी मात्र खूप आग्रह करत होता. तेव्हा शिलेदार व्यापाऱ्याला म्हणाला, “शेटजी! खरंतर ही थैली परत करताना मी दोन मौल्यवान हिरे आधीच माझ्याकडे ठेवून घेतले होते.” हे ऐकल्यावर व्यापाऱ्याला थोडा रागच आला. त्याने पटकन त्या थैलीतील हिरे मोजून पाहिले. त्यातील एकही हिरा कमी झालेला नव्हता. त्यावर आश्चर्यचकित होत व्यापारी म्हणाला, “महोदय, या थैलीत तर सर्व हिरे जसेच्या तसे आहेत, मग तुम्ही ठेवून घेतलेले दोन मौल्यवान हिरे कोणते?” शिलेदार मंदस्मित करत म्हणाला, “या थैलीतील मौल्यवान हिरे पाहिल्यानंतर क्षणभर मला देखील त्यांचा मोह झाला, परंतु मी आधीच दोन मौल्यवान हिरे जपून ठेवल्यामुळे मला थैलीतील हिऱ्यांचा मोह आवरता आला. मी आधीच जपून ठेवून घेतलेले दोन अनमोल हिरे म्हणजे माझा ‘स्वाभिमान’ आणि ‘प्रामाणिकपणा’ या दोन्ही हिऱ्यांपुढे मला जगातील कोणतही बक्षीस किंवा भेटवस्तू घेण्याची आवश्यकता वाटत नाही. ज्याच्याकडे प्रामाणिकपणा आणि स्वाभिमान आहे तो या जगात सर्वात श्रीमंत आहे, असं मला प्रामाणिकपणे वाटतं”

शिलेदारांच्या या वक्तव्यापुढे व्यापारी नतमस्तक झाला. तो काहीच बोलू शकला नाही.

परतफेड कधीच चुकत नाही

(पान ४४ वरून)

एवढ्या लोकांना कर्ज देणारा हा सावकार खूप श्रीमंत असणार हे त्याने ओळखले. तेव्हा त्याच्या तिजोरीवरच डल्ला मारावा या हेतूने तो कर्ज घ्यायला आला. सावकाराला म्हणाला, “मी तुमचं कर्ज पुढच्या जन्मी फेडीन.” सावकाराने मुनीमर्जींना तिजोरीतून पैसे काढून घ्यायला सांगितले. त्याचवेळी चोराने तिजोरी पाहून ठेवली आणि घरी गेल्यावर अंधार पडायची वाट पाहू लागला. मध्यरात्र झाली तसा तो सावकाराच्या वाड्यात शिरला. थोडावेळ अंदाज घेण्यासाठी गाई-म्हशींच्या गोठ्यात लपून बसला. त्यावेळी गोठ्यातील दोन म्हशींचा संवाद चालला होता. प्राण्यांची भाषा त्या चोराला अवगत असल्याने म्हशींचे बोलणे त्याने ऐकले. एक म्हैस दुसऱ्या म्हशीला म्हणत होती, “काय गं तू नवीनच आलेली दिसतेय?” दुसरी म्हणाली, “हो ना! काय करणार गेल्या जन्मी सावकाराचं कर्ज फेडलं नाही. त्यामुळे त्याचं कर्ज फिटेपर्यंत मला इथंच राहावं लागणार.” पहिली म्हैस म्हणाली, “मी तर पाच वर्षांपासून सावकाराला दूध देऊन त्याचं कर्ज फेडतेय; पण अजूनही ते फिटत नाही.” त्या दोघांचे बोलणे ऐकून बैल म्हणाला, “मला तर दिवसरात्र काबाडकष्ट करावे लागतात. तरी माझं कर्ज फिटत नाही. कदाचित पुढच्या जन्मी देखील मला बैल होऊन सावकाराचं कर्ज फेडत राहावं लागणार असं वाटतंय.”

त्या तिघांचा संवाद ऐकून चोर मनोमन घाबरला. तो मनात म्हणाला, “बरं झालं देवाने मला सावध केलं. त्याचं मनपरिवर्तन झालं. चोरी करण्याचा विचार त्याने बदलला. तो तसाच घरी गेला आणि काही दिवसांनी त्याने सावकाराचं कर्जही फेडून टाकलं.

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

मी माझ्यासाठी आहे त्यापेक्षा मी कुणासाठीतरी आहे ही भावनाच श्रेष्ठ.

१. आर्य समाजाची स्थापना कोणी केली?

- अ) स्वामी रामकृष्ण ब) स्वामी दयानंद सरस्वती
क) स्वामी विवेकानंद ड) स्वामी रामतीर्थ

२. 'बिहू' हा सण कोणत्या राज्याचा आहे?

- अ) बिहार ब) सिक्किम क) अरुणाचल प्रदेश ड) आसाम

३. प्राचीन राजवंश कोणता?

- अ) मौर्य ब) चाणक्य क) गुप्त ड) शाक्य

४. सर्वात तेजस्वी ग्रह कोणता?

- अ) गुरु ब) शुक्र क) शनि ड) मंगळ

५. राष्ट्रपती पदक मिळवणारा पहिला मराठी चित्रपट कोणता?

- अ) श्यामची आई ब) राजा हरिश्चंद्र क) संत तुकाराम ड) संत ज्ञानेश्वर.

६. भारतात सर्वात प्रथम येणारे परकीय कोण?

- अ) फ्रेंच ब) इंग्रज क) डच ड) पोर्तुगीज

७. सर्वात मोठा पक्षी कोणता?

- अ) गरुड ब) मोर क) शहामृग ड) गिधाड

८. खालीलपैकी कोणती व्यक्तिरेखा रामायणातील नाही?

- अ) अंगद ब) जांबुवंत क) वाली ड) धृष्टद्युम्न

९. आध्यात्मिक ग्रंथांत 'साक्षात परब्रह्म' असे कोणाला म्हटले आहे?

- अ) ईश्वराला ब) गुरुला क) ब्राह्मणाला ड) सूर्याला

१०. फेब्रुवारी महिन्यात कोणता मराठी महिना सुरु आहे?

- अ) श्रावण-भाद्रपद ब) फाल्गुन-चौत्र क) माघ-फाल्गुन ड) ज्येष्ठ-आषाढ

ड्राफ्ट लोच

ड्राफ्ट लोच हा मासा लॅडरबॅक लोच, पिग्मिलोच, चेन लोच, चेन बोटीया इत्यादी नावानी ओळखला जातो. हा मासा उष्ण प्रदेशातील गोड पाण्यात म्हणजेच नद्यांतून राहाणारा मासा आहे. ड्राफ्ट लोच हा कोबीटिडी कुळातील मासा आहे. हा मासा सौंदर्यवान असल्यामुळे तो ॲक्वेरियम फिश म्हणून ओळखला जातो. ड्राफ्ट लोच हा मासा ५ सें.मी. लांबीचा असून २५ ते ३० अंश सेल्सियस तापमानाच्या पाण्याची त्याला जगण्यासाठी आवश्यकता असते. मृदूकाय प्राणी, किडे, कठिण कवचाचे समुद्रीप्राणी, अगदी लहान मासे हे त्यांचे खाद्य हे. थायलंड हे या माशाचे मूळ स्थान असून मे-केलॉग नदी आणि खवेनोए रिव्हर या पश्चिम थायलंड मधील नद्यातून, ते

आढळतात. हे मासे स्वभावाने शांत असून आक्रमक नसतात. त्यांची बेसूमार मच्छिमारी होऊ लागल्यामुळे थायलंड सरकारने त्यांना संरक्षण दिले आहे. थायलंड सरकारच्या शेतकी मंत्रालयातर्फे या माशांवर संशोधन केले जाते आहे. या माशांच्या अंगावर गडद रंगाचे मोठे पट्टे असून पोटाकडे तो पांढऱ्या रंगाचा होत गेलेला असतो. तसेच अंगावर ठिपकेदार साखळीप्रमाणे नक्षी असते. हे शरीरावरील वैविध्य लहान आकाराच्या माशांमध्ये आढळते. यातील दोन जातींमधील फरक हा त्यांच्या आकारावरून लगेच लक्षात येतो.

-संग्राहक : स्वप्निल वि.ऱ्हाटवळ

मनमोहक

कॉमन पियरो

लायसिनॅडी गटातील हे लहान आकाराचं फुलपाखरु कॉमन पियरो (Common Pierrot). भारतात सर्वत्र आढळणाऱ्या या फुलपाखराचा आकार साधारणतः २४ ते ३४ मिलिमीटर इतका असतो. भारताबरोबरच पाकिस्तान, बांगलादेश, भूतान, नेपाळ, ब्रह्मदेश आणि श्रीलंका या देशांमध्येही हे आढळतं. काही मोजके महिने सोडले तर ही फुलपाखरं आपल्याकडे वर्षभर दिसतात. घनदाट जंगलापेक्षा ही फुलपाखरं पानझडीची जंगलं, गवताळ कुरणं आणि शहराच्या आजूबाजूला जास्त दिसून येतात.

काळ्या-पांढऱ्या रंगसंगतीतील या फुलपाखराच्या खालच्या पंखांचा रंग पांढराशुभ्र असतो आणि त्यावर काळे ठिपके व रेषा असतात. खालच्या पंखाच्या शेपटाकडच्या बाजूला तील निळसर ठिपके असतात, जे एखाद्या रत्नासारखे झळकत असात. या पंखाच्या टोकाला दोन काळ्या रंगाच्या शेपट्या असतात. या शेपटांची टोकं पांढरी असतात. पंखाची वरची बाजूदेखील पांढरीशुभ्र असते व

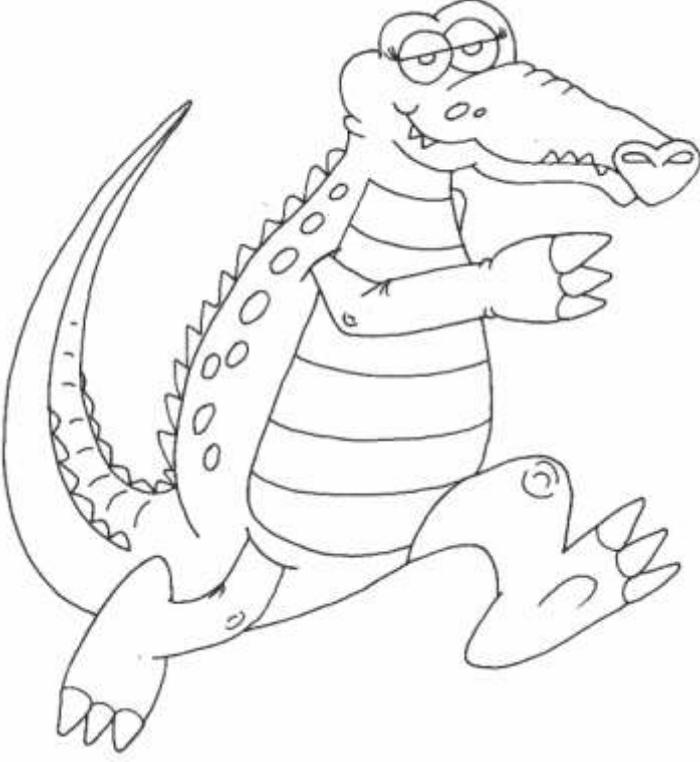
त्यावर काळे ठिपके असतात. दोन्ही बाजूचे पंख जोडल्या जाणाऱ्या ठिकाणी हिरवट-निळसर रंगाची झाक असते. या जातीतील नर आणि मादी हे दोघही सारखेच दिसतात. मात्र, मादीच्या पंखांवर तपकिरी झाक दिसून येते.

हे फुलपाखरु अगदी संथपणे जमिनीलगत उडताना दिसतं. तसंच हे सलगपणे उडत नाही. थोडं अंतर उडल्यावर ते लगेचच बाजूच्या झुडपावर जाऊन बसतं. बसल्यावर सतत शेपटीचा भाग हलवत राहणं, ही याची वैशिष्ट्यपूर्ण सवय असते. सकाळच्या कोवळ्या उन्हात ही फुलपाखरं सूर्यस्नान, म्हणजेच बास्किंग करताना आढळतात. कमी उंचीच्या फुलझाडांवरील फुलांतून मध पिणं, हा यांचा आवडता उद्योग असतो. या फुलपाखराची मादी बोराच्या झाडावर अंडी घाटते. यांचा जीवनक्रम विशेषतः बोराच्या झाडावरच घडतो. हे फुलपाखरु उन्हाळ्यात चिखलपान करताना आढळतं. मात्र, इतर जातींची फुलपाखरु समूहाने चिखलपान करतात, तर ही फुलपाखरं एकेकट्यानेच चिखलपान करताना दिसतात.

-संग्राहक : अंकित चं. जाधव

रंग भरा

सामान्यज्ञान उत्तरे

१. ब
२. ड
३. अ
४. ब
५. अ
६. ड
७. क
८. ड
९. ब
१०. क

श

ड

को

डे

२
०
४

१मे	हु	णा			२ज	ना
न			३क	ला	म	
४का	ठ	५मां	डू		६शे	ती
		ड		७नं	द	
८अ	ड्या	वी	९स		१०पू	र्व
शो			ह		र	
११क	१२पि	ल	दे	व		१३का
	तृ		व		१४हॉ	की

हसती दुनिया
फेब्रुवारी २०२२

परीसाच्या स्पर्शाने लोखंडाचंही सोनं होतं.

॥ तू ही निरंकार ॥

पूर्ण सद्गुरु निजभक्तांची सारी संकटे दूर करी ।

पूर्ण सद्गुरु निजभक्तांवर कृपा दृष्टी उपकार करी ।

पूर्ण सद्गुरु भक्त जनांची पापे सारी नष्ट करी ।

पूर्ण सद्गुरु निजभक्तांची सर्व सुखाने झोळी भरी ।

पूर्ण सद्गुरु निजभक्तांवर आले संकट दूर करी ।

पूर्ण सद्गुरु भक्त जनांचे दुःख तापही दूर करी ।

शंकरराव जाधव
मुखी, वाई तालुका

सर्वासाठी... सर्वकाही... लग्न बस्त्याची
एकाच ठिकाणी... खास सोय !

अविनाश शंकरराव जाधव
प्रचारक, सातारा ज्ञान

THE COMPLETE FAMILY SHOWROOM

मनमोहक साडया | ड्रेस मटेरिअल | मेन्स वेअर | चिल्ड्रन्स वेअर
| लेडीज वेअर | सुटींग शर्टींग | रेमण्ड सियारामचे विक्रेते

ऐ मन मेरे सुमिरण कर ले सुमिरण से सुख आयेगा । धैरेंगे न संकट तुझ को भवसागर तर जायेगा ।
दम दम पल पिन नाम का जो जन करता अमृत पान है । ऐसे जन को जग में सन्तो मिलता जीवन दान है ।

गुरू का जो यशगान करेगा यश दुनिया में पायेगा। गुरू की जैं जैं जो करता हैं उसकी होती जैं जैं कार।
उसकी भी महिमा होगी जो गुरू की महिमा गायेगा। गुरू की पूजा जो करता हैं उसको पूजे कुल संसार।

९९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)
फोन नं. : **9766727262 / 8999859073**

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2022-2024
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2022-24
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

जनार्दन एच्. पाटील
झोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

॥ तुडी निरंकार ॥

ऑफिस : गाळा नं. १,४,६,८ महावीर इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नारिंगी फाटा, विरार (पूर्व),
ता. पालघर, जि. ठाणे - ४०१३०५ (महाराष्ट्र)
कार्यालय : (०२५०) २५२७३२०/९८२२८८५२६
ई-मेल : rajindustries2010@yahoo.in
janardanpatil6500@gmail.com
वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com
www.rajindustries.net.in

मे. विजया इंजिनिअरींग वर्क्स

मॅन्यु : स्पेशालिस्ट प्लास्टिक
इंजेक्शन मोल्ड आणि ब्लो मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डार्ज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

मॅन्यु. फार्मास्यूटिकल्स कॅप्स (कोलॅप्सीबल आणि लॅमी ट्युब कॅप्स),
पेस्टीसाईड पॅकेजिंग, एच.डी. आणि पी.पी. बॉटल

बाबाजी कंस्ट्रक्शन कं.

सिडको आणि सरकारमान्य प्राप्त १ रुम हॉल किचन, २ रुम हॉल किचन
दुकानाचे गाळे तसेच इन्डस्ट्रीअल गाळे कर्ज सुविधांसहित योग्य भावात मिळतील.

जनार्दन ह्य. पाटील
धीचिन्न च. पाटील

राजेश च. पाटील
दुशाल च. पाटील